

Malmö högskola
Läroarutbildningen
Idrottsvetenskap

Examensarbete
15 poäng

Svensk Elitfotboll – hur ser framtiden ut?

*En kvalitativ studie om den svenska elitfotbollens syn på
IdrottsAB och 51-49-spärren*

Swedish Elite Football – what will the future be like?

*A qualitative study about the Swedish elitefootballs thoughts of SportPLC and
the 51-49-blocker*

Joakim Dahlgren och Vilhelm Engström

821103-1433, 821207-5538

SAMMANFATTNING

Syftet med studien är att undersöka vad representanter för den svenska elitfotbollen har för tankar och åsikter kring IdrottsAB och den för Sverige unika 51-49-spärren.

Vi har två övergripande frågeställningar i vår undersökning som lyder: Varför har så få allsvenska klubbar valt att bilda IdrottsAB? Hur skulle ett upphävande av 51-49-spärren kunna påverka Allsvenskan och dess klubbar?

De teorier som ligger till grund i vår analys är idrottsprofessorn Tomas Petersons begrepp kommersialisering och professionalisering.

Vi har genomfört en kvalitativ studie i form av intervjuer av representanter från de allsvenska klubbarna, Svenska Fotbollsförbundet och Föreningen Svensk Elitfotboll. Större delen av intervjuerna har skett på plats, medan ett fåtal intervjuer skett via telefon.

I resultatdelen redovisas de svar vi erhållit på våra intervjuer. De är indelade i tre olika block där vi valt att redovisa var fråga för sig. Därefter binder vi i analysen samman svaren vi fått i intervjuerna med Tomas Petersons teorier och svarar samtidigt på våra frågeställningar.

Det finns flera huvudsakliga anledningar till att så få klubbar valt att bilda IdrottsAB. Dessa är att den ideella traditionen inom svensk fotboll är stark, de skattemässiga fördelarna med att driva verksamheten som ideell förening och att de klubbar som bildat IdrottsAB inte uppvisat någon märkbar förbättring.

När det gäller hur 51-49-spärren skulle påverka svensk klubb fotboll så är det många olika tankar från de allsvenska klubbarna. Möjligheten till externt kapital blir större, men klubbarna är också överens om att det kan medföra risker. Att klubbarna kan locka till sig olika mycket investerare kan göra att allsvenskan blir polariserad, vilket klubbarna finner både ger för- och nackdelar för svensk fotboll.

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine what the representatives of the Swedish elite football's thoughts and opinions are about IdrottsAB and the for Sweden's unique 51-49-blocker.

We have two overriding issues of our study which is: Why are there only a few Swedish clubs who have chosen to form IdrottsAB? How would abolish the 51-49-blocker affect Swedish First League and its clubs?

The theories underlying our analysis are the sports professor Tomas Peterson's concept commercialization and professionalism.

We have carried out a qualitative study in the form of interviews of the representatives from the clubs of Swedish First League, Swedish Football Association and the Swedish Society Elite Football. Most of the interviews have been done face to face, while a small number of interviews are done by telephone.

In the results section we presents the responses we received in our interviews. These are separated into three different blocks, where we chose to present each question separately. In the analysis we tie the responses we received in the interviews with Tomas Peterson's theories in order to be able to respond our questions.

There are several main reasons to why only some clubs have chosen to form IdrottsAB. Three of these are that the moral tradition in Swedish football is strong, there are tax benefits of running the business as a non-profit organization and the fact that the clubs which have formed IdrottsAB not have shown any noticeable improvement.

In the question about how removing of the 51-49-blocker would affect the Swedish club football, there are many different ideas from the Swedish clubs. The possibility of external capital will be higher but the club also agreed that it could pose risks. The clubs have different possibilities for attract investors which can result in a polarization of the Swedish First League. This will according to the clubs affect the Swedish football in both positive and negative way.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	6
1.1 Problemdiskussion	7
1.2 Tidigare Forskning	7
1.3 Litteraturgenomgång	8
1.4 Avgränsningar	8
1.5 Syfte	8
1.6 Frågeställningar	8
1.7 Förkortningar	9
2. Teoretisk Bakgrund	10
2.1 Ideell förening	10
2.2 Fotbollens organisation	12
2.3 Aktiebolag	13
2.4 IdrottsAB	14
2.5 Kommersialisering	17
2.6 Professionalisering	19
2.7 Allsvenskan	19
2.8 Svenska Fotbollsförbundet	20
2.9 Föreningen Svensk Elitfotboll	20
2.10 Fakta allsvenska klubbarna	21
3. Metod	27
3.1 Forskningsstrategi	27
3.2 Val av metod	27
3.3 Intervjudesign	28
3.4 Valet av intervjuobjekt	28

3.5 Presentation av intervjupersoner	29
3.6 Studiens genomförande och avgränsningar	30
3.7 Reliabilitet och validitet	31
4. Resultat	32
4.1 Intervjuer med företrädare för de ideella föreningarna	32
4.2 Intervjuer med företrädare för IdrottsAB	38
4.3 Intervjuer med företrädare för SvFF och SEF	44
4.4 Sammanfattning av intervju svaren	47
5. Analys	48
6. Slutord	53
6.1 Vidare forskning	53
Käll- och litteraturförteckning	55

1. INLEDNING

”Lilla Helsingborg sänkte mäktiga Inter på bortaplan i Champions Leaguekvalet. Stor hjälte blev målvakten Sven Andersson som räddade en straff i matchens absoluta slutskede. En räddning som innebär avancemang i Champions League och minst 40 miljoner i HIF:s kassakista.”

Lasse Sandlin, Aftonbladet torsdag 24 augusti 2000

När 1999 års svenska mästare Helsingborgs IF lyckades slå ut Inter i sista kvalomgången av Champions League och därmed kvalificera sig till cupens gruppspel var det den senaste gången ett svensk klubbtag fick vara med och tävla i fotbollens finrum. Därefter har de svenska mästarerna år efter år försökt göra om Helsingborgs bedrift, men varje gång har de blivit eliminerade i kvalet. Det svenska landslaget har under samma år varit framgångsrikt och kvalificerat sig till samtliga mästerskap, något som kan tyckas anmärkningsvärt. Vad har gjort att svensk klubb fotboll inte längre kan konkurrera med övriga Europa? Klubbar i Europa drivs mer och mer i bolagsform, vilket inte är fallet i Sverige. Kan det vara en anledning till att svensk klubb fotboll halkat efter och varför har inte svenska klubbar valt att bolagisera sin verksamhet, trots att möjligheten har funnits sedan 1999?

Något som är unikt för svensk idrott och bildandet av Idrottsaktiebolag (IdrottsAB), jämfört med övriga Europa, är den så kallade 51-49-spärren. Spärren innebär att den ideella föreningen måste äga minst 51 % av aktierna och därmed ha röstmajoritet i bolaget. Kan detta göra det svårare för svenska klubbar att få in externa intressenter som satsar kapital i klubben och blir det i sin tur ett hinder för att ekonomiskt och sportsligt kunna konkurrera med övriga Europa? Vad skulle ett slopande av 51-49-spärren innebära för den svenska elitfotbollen och dess klubbar?

Vi, som är fotbollsentusiaster, har med stor nyfikenhet följt den senaste tidens debatt i Idrotts-Sverige beträffande 51-49-spärren. Syftet med denna studie är att undersöka vad representanter för svensk elitfotboll har för åsikter i ämnet.

1.1 PROBLEMDISKUSSION

På Riksidrottsförbundets (RF) stämma i Malmö år 1999 togs det historiska beslutet att tillåta IdrottsAB inom den idrottsliga verksamheten.¹ Sedan år 1999 har det alltså varit fritt fram för svenska fotbollsföreningar att till ett IdrottsAB upplåta rätten att delta i Svenska Fotbollsförbundets tävlingsverksamhet. Bildandet av IdrottsAB har dock inte skett i någon större omfattning och i dagens allsvenska finns det endast fem IdrottsAB² av sexton klubbar.

Införandet av IdrottsAB inom svensk idrott kan ha hämmats av den gällande spärregeln, 51-49-spärren som innebär att den ideella föreningen måste äga minst 51 % av aktierna. Detta stoppar följaktligen externa investerare från att bestämma över de kapital de investerar i klubben. Frågan om spärregelns vara eller icke vara har det senaste året lyfts upp till ytan. Detta har lett till att Svenska Fotbollsförbundet tillsammans med Svenska Ishockeyförbundet under våren arbetat fram en motion angående spärregeln. I motionen föreslog Svenska Fotbollsförbundet och Svenska Ishockeyförbundet en ändring av RF:s stadgar som innebär att regelverket för IdrottsAB ska avgöras i respektive Specialidrottsförbund:s egna stadgar.³ Dock drog förbunden tillbaka motionen före RF:s stämma i maj 2009 eftersom man ansåg att det behövdes göra en grundlig utvärdering av vad det skulle innebära för idrotten. Detta fastslogs även av RF under deras stämma och det beslutades att en ordentlig utredning skall göras till RF:s nästa stämma år 2011. Frågan är väldigt komplex och kan innebära stora förändringar och ge nya förutsättningar för den svenska elitidrotten. För att undersöka vad idrotten väntar sig för förändringar och försöka få en bild av hur representanterna för den svenska elitfotbollen resonerar i frågan så valde vi att göra denna kvalitativa studie.

1.2 TIDIGARE FORSKNING

Det finns ingen tidigare forskning som helt överensstämmer med vårt ämne. Det finns dock en del tidigare studier som delvis berör ämnet. Ett exempel är Jyri Backmans artikel från år 2009 som handlar om IdrottsAB.

¹ RF Stadgar 11 kap. 3 §

² De fem IdrottsAB som återfinns i Allsvenskan i skrivande stund är AIK Fotboll AB, Djurgården Elitfotboll AB, Hammarby Fotboll AB, ÖSK Elitfotboll AB och Örgryte Fotboll AB. (2009-06-03)

³ [Http://www.svenskfotboll.se](http://www.svenskfotboll.se) (2009-06-03), Motionen om förenings IdrottsAB

1.3 LITTERATURGENOMGÅNG

Eftersom det inte finns så mycket tidigare forskning i ämnet har vi inte haft så mycket litteratur att ta hjälp av. Det är framförallt Krister Malmstens och Jyri Backmans böcker i ämnet som har varit relevanta för oss. För fakta om föreningar och organisationer har vi nyttjat elektroniska källor, dvs. föreningarnas och organisationernas hemsidor, samt muntliga källor, dvs. de representanter som vi intervjuat. De teoretiska begreppen kommersialisering och professionalisering är hämtade från idrottsprofessorn Tomas Petersons texter. Vidare fick vi i ett sent skede i arbetsprocessen ett tips om boken *Fotbollindustrin* av författaren Bill Sund, men det var då försent för oss att sätta oss in i boken och använda den i vårt arbete.

1.4 AVGRÄNSNINGAR

Vi har valt att avgränsa oss till de herrallsvenska fotbollsklubbarna i vårt arbete. Avgränsningen är gjord för att kunna genomföra en kvalitativt bra undersökning. Alla klubbar som deltar i Allsvenskan säsongen 2009 kontaktades angående möjligheten att låta sig intervjuas. Beroende på praktiska och geografiska skäl erbjöds de flesta att intervjuas på plats och de resterande per telefon. Några få klubbar kunde inte delta i undersökningen. Vår resultat- och diskussionsdel bygger på de klubbar som intervjuats och de övriga bortser vi från. Vi är medvetna om att de uteblivna intervjuobjekten kan göra att resultatet inte blir lika omfattande, men vi tycker ändå att den insamlade empirin är ett gediget underlag för att få fram ett bra resultat. Emellertid har vi i den teoretiska bakgrunden valt att presentera alla klubbar med fakta om föreningen.

1.5 SYFTE

Syftet med studien är att undersöka vad representanter för den svenska elitfotbollen har för tankar och åsikter kring IdrottsAB och den för Sverige unika 51-49-spärren.

1.6 FRÅGESTÄLLNINGAR

- ❖ Varför har så få allsvenska klubbar valt att bilda IdrottsAB?

- ❖ Hur skulle ett slopande av 51–49-spärren kunna påverka Allsvenskan och dess klubbar?

1.7 FÖRKORTNINGAR

FIFA - Fédération Internationale de Football Association

IdrottsAB – Idrottsaktiebolag

IL – Inkomstskattelagen

RIN – Riksidrottsnämnden

RF – Riksidrottsförbundet

SEF – Föreningen Svensk Elitfotboll

SF – Specialidrottsförbundet

SvFF – Svenska Fotbollsförbundet

UEFA - Union of European Football Associations

2. TEORETISK BAKGRUND

Denna del syftar till att öka förståelsen kring hur studiens resultat och diskussion kan tolkas genom att belysa de teoretiska referensramarna i vår studie.

2.1 IDEELL FÖRENING

I den svenska grundlagens 2:a Kap. 1 § regeringsformen är rätten till föreningsfriheten inskriven. Denna demokratiska stöttepelare innefattar rätten att ansluta sig med andra för allmänna och enskilda syften. Föreningsfriheten omfattar både organisationsformen och ändamålet med sammanslutningen. Begränsningar får göras endast då det gäller sammanslutningar av militär eller liknande natur. Detsamma gäller förföljelse av folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung.⁴

En ideell förening är en sammanslutning mellan ett antal människor med ett gemensamt intresse som sker i organiserad form. En ideell förening behöver inte bedrivas ideellt som namnet antyder, utan kan bedrivas som en helt kommersiell näringsverksamhet. Ideella föreningar som bildas inom idrottsvärlden är allmännyttiga ideella föreningar och är därmed befriade från inkomstskatt och moms.⁵ Utgångsläget är annars för allmännyttiga ideella föreningar att dessa är obegränsat skatteskyldiga, men ideella föreningar kan genom specialbestämmelser i inkomstskattelagens 7 kap. anses som begränsat skatteskyldiga.⁶

Om ideella föreningar uppfyller kraven i IL 7 kap. 7 § om allmännyttigt ändamål, verksamhetskrav, öppenhetskrav och fullföljdskrav blir de undantagna från den obegränsade skatteskyldigheten och bara skatteskyldiga för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §. Med allmännyttiga ändamålskravet (IL 7:8) menas att föreningens verksamhet till minst 75 % skall syfta till att främja allmännyttigt ändamål såsom idrottsliga,

⁴Malmsten Krister & Pallin Christer *Idrottens föreningsrätt andra upplagan* (Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2005) s. 16

⁵Lindblad Jan & Lunden Björn, *Ideella föreningar skatt, ekonomi och juridik femte upplagan* (Uddevalla: Björn Lundén Information AB, 2002) s. 9

⁶Backman Jyri, *Idrottens skatteregler – en introduktion*, (Malmö: Idrottsforum.org, 2008) s.23

religiösa, välgörande, sociala och politiska etc.⁷ Verksamhetskravet (IL 7:9) innebär att föreningens verksamhet uteslutande ska tillgodose de i 8 § redovisade huvudsakliga ändamål.⁸

Det sista kravet, för att en ideell förening ska bli undantagen från den obegränsade skatteskyldigheten och bara bli skatteskyldig för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §, är öppenhetskravet (IL 7:13). Det fungerar som det låter att en förening ej får vägra någon att bli medlem i föreningen om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till formen och utbredningen av föreningens verksamhet, syfte eller annat. Antagningskriterierna får ej vara formade så att bara en begränsad krets kan bli medlemmar.

För aktiebolag och ekonomiska föreningar finns det en lagstiftning som styr hur verksamheten skall bedrivas, något som saknas när det gäller ideella föreningar. För ideella föreningar har det istället vuxit fram praxis genom sedvänja och domstolsavgöranden.⁹ En ideell förening är en juridisk person, vilket innebär att föreningen kan skriva på avtal, äga saker mm.¹⁰ En förening anses vara en juridisk person med rättskapacitet när sammanslutningen har antagit stadgar och då de har utsett en styrelse.

Det finns grundläggande krav på vad föreningsstadgar måste innehålla för att de ska räknas som juridisk person och dessa är:

- Föreningens namn och hemort,
- Föreningens ändamål,
- Bestämmelser om hur beslut inom föreningen ska fattas.¹¹

Idrotten som folkrörelse har bildats efterhand och det har tagit nästan hundra år. Grunden lades i och med RF: s bildande i början av 1900-talet och fortsatte i och med förändringarna inom samhället under mellankrigstiden.¹² Den svenska idrottsrörelsen bygger till stor del på ideella krafter. Vid den senaste mätningen år 2007 fanns ca 20 000 ideella föreningar som var medlemmar i RF¹³. För en idrottsförening som är ansluten till Specialidrottsförbundet (SF) och

⁷ Ibid. s. 28

⁸ Ibid. s. 29

⁹ Malmsten & Pallin s.10

¹⁰ Lindblad & Lunden s.10

¹¹ Malmsten & Pallin s.25

¹² Lindroth Jan & Norberg R. Johan, 2002, *Ett idrottsekel – Riksidrottsförbundet 1903-2003* (Södertälje: Fingraf, 2002) s.33ff

¹³ [Http://www.rf.se](http://www.rf.se) (2009-05-16)

därigenom medlem i RF så är de dessutom bundna av de demokratiska idrottsliga principer som följer av RF:s stadgar. Det betyder att det finns vissa moment i RF:s stadgar som också måste finnas med i föreningsstadgarna. En förening kan inte ha stadgar som strider mot RF:s stadgar, men den kan däremot anpassa stadgarna till den egna idrottsliga verksamheten så länge de samtidigt uppfyller RF:s grundstadgar.¹⁴ RF:s stadgar består av 15 kapitel som behandlar allt från vilka regler som finns för föreningar och dess medlemmar till regler mot doping.¹⁵

2.2 FOTBOLLENS ORGANISATION

FIFA (*Fédération Internationale de Football Association*) är fotbollens världsorganisation. Organisationen bildades år 1904 och är det högsta beslutande organet inom fotbollen. Nuvarande FIFA-president är schweiziska Sepp Blatter. Landsförbunden som organiserar fotboll i respektive land och är erkända av FIFA kan bli medlem i FIFA. Sammankopplade med FIFA finns det sex olika konfederationer, en i varje kontinent, där de medlemsländer som hör hemma på respektive kontinent också är medlemmar i respektive konfederation. Svenska Fotbollsförbundet är medlemmar i FIFA men också i den europeiska sammanslutningen UEFA (*Union of European Football Associations*). Via stadgar och regelverk har FIFA överlåtit en del av makten till dessa konfederationer, vilket innebär att dessa konfederationer organiserar och utvecklar fotbollen inom respektive kontinent. Svenska Fotbollsförbundet försäkrar genom sitt medlemskap i FIFA att de följer FIFA:s och UEFA:s stadgar, regler och beslut.¹⁶ I artikel 4 i FIFA:s stadgar går att läsa följande:

”Alla organisationer och personer som är involverade i fotbollen är skyldiga att följa stadgarna, reglerna samt principerna om fair play”.

Uppbyggnaden av FIFA:s stadgar innebär att tvister som uppstår inom fotbollen också skall lösas inom fotbollen. I Sverige regleras förutsättningarna för fotbollen genom Svenska Fotbollsförbundets stadgar. Stadgarna består av 8 kapitel och sammanlagt 54 paragrafer där

¹⁴ Malmsten & Pallin s. 25ff

¹⁵ RF:s stadgar uppdaterad efter RF-stämman 2007

¹⁶ Backman Jyri, *Idrottsjuridik – En introduktion*, (Malmö: Idrottsforum.org, 2007) s.26

man bland annat kan läsa att förbundet är en politiskt och religöst oberoende allmännyttig ideell organisation. Svenska Fotbollsförbundet bildades år 1904 och har till uppgift att främja och administrera fotbollen i Sverige och dessutom företräda fotbollen utom riket. Svenska Fotbollsförbundet består i sin tur av alla fotbollsföreningar i landet samt dess medlemmar. När en person blir medlem i en idrottsförening accepterar denne föreningens stadgar. Det betyder att medlemmen accepterar föreningens ändamål och dess överordnade idrottsförbunds regelverk. I fotbollens fall alltså Svenska Fotbollsförbundets stadgar.¹⁷

2.3 AKTIEBOLAG

Det första steget mot det vi idag kallar aktiebolag togs redan i 1400-talets Italien. Det etablerades då banker med stöd av kapitalinsatser som var befriade från personligt betalningsansvar för bolagens skulder. Utveckling fortsatte i Europa under 1600- och 1700-talet då det bildades handelskompanier där regeringstillstånd krävdes för verksamheten och även att regelverk utformades. Steget att gå från principen om personligt ansvar och införandet av aktiebolagen blev föremål för många långa och ingående diskussioner i framförallt riksdagen. Det dröjde fram till år 1848 innan möjligheten att samverka i aktiebolagsform infördes i Sverige, detta genom införandet av aktiebolagsförordningen. Reglerna skärptes i och med införandet av en ny och strängare aktiebolagslag år 1910. Den har sedan under 1900-talet reviderats ytterligare två gånger, men från och med 1 januari 2006 gäller den nya aktiebolagslagen (2005:551).¹⁸

Det som åtskiljer aktiebolag från övriga bolagsformer är att aktieägarna inte ansvarar för skulder eller andra förpliktelser. Vid eventuella skulder så får fordringsägarna stå för förlusten.¹⁹ Andra fördelar är att i ett aktiebolag har aktieägarna inflytande och ekonomiskt ägande motsvarande ägande aktier. Ett aktiebolag ska bestå av en styrelse som utses av bolagsstämman. För att aktiebolaget ska kunna registreras måste en godkänd eller auktoriserad revisor ha accepterat revisorsuppdraget.²⁰ Aktiebolag uppdelas i privata respektive publika aktiebolag och det är bara de publika bolagen som kan sprida sina aktier

¹⁷ Backman s.26, <http://www.fifa.com> (2009-05-18),

¹⁸ Af Sandeberg Catarina *Aktiebolagsrätten* (Lund: Studentlitteratur, 2006) s. 16ff

¹⁹ Smiciklas Martin *Bolag, föreningar och stiftelser – En juridisk framställning med ekonomisk inriktning* (Lund: Studentlitteratur, 1999) s. 55

²⁰ [Http://www.bolagsverket.se](http://www.bolagsverket.se) (2009-05-28)

till allmänheten. Ett publikt bolag måste inneha ett aktiekapital om minst 500 000 kr, till skillnad från privata aktiebolagen som endast måste ha ett kapital om 100 000 kr. Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och utnämner styrelse som den även har möjlighet att avsätta.²¹

Möjligheten för idrottsföreningar att vara aktieägare är inget nytt. Det finns inget hinder i RF:s stadgar för idrottsföreningar att exempelvis bedriva en idrottsanläggning i bolagsform.²²

2.4 IDROTTSAB

Det finns flera exempel i Allsvenskan på klubbar som har bildat intresseföreningar vid sidan av SF. Dessa intresseföreningar kan i sin tur äga ett aktiebolag till vilket intresseföreningen upplåtit vissa rättigheter.²³

Däremot så togs ett historiskt beslut i maj år 1999 när Riksidrottsstämman beslutade att SF genom stadgereglering kan tillåta medlemsföreningar att till ett IdrottsAB upplåta rätten att delta i SF:s tävlingsverksamhet.²⁴ Beslutet fattades efter en grundlig utredning, bolagsutredningen, inom Idrotts-Sverige på uppdrag av 1997 års RF-stämma.²⁵ Stämman kom fram till att idrotten behövde en fortsatt samlad idrottsrörelse, men med möjlighet till förändring i fråga om valet av associationsform (IdrottsAB) för föreningsverksamheten.

Aktiebolag inom idrotten bildas i de flesta fall av föreningen genom styrelsen och föreningen blir ofta ägare av alla aktier. Det kan dock finnas andra aktieägare till viss del. De regler som blir gällande för ett IdrottsAB är aktiebolagslagens och annan lagstiftning som gäller för aktiebolag, men också RF:s, SF:s och internationella förbundens stadgar. Detta gör att det jämfört med ideella föreningar blir tydligare regler för hur IdrottsAB skall skötas. I RF:s stadgar finns de allmänna förutsättningarna för upplåtelse till IdrottsAB. Svenska Fotbollsförbundet har i sin tur i sina stadgar de bestämmelser som reglerar IdrottsAB inom svensk fotboll.²⁶

²¹ Sandström Torsten *Svensk aktiebolagsrätt* (Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2005) s. 56f

²² Malmsten & Pallin s.123

²³ Ibid. s.124

²⁴ Ibid. s.123

²⁵ <http://ww.rf.se> (2009-05-12)

²⁶ Backman 2007 s.27f

I 1 kap. 21 § i Svenska Fotbollsförbundets stadgar hittas reglerna gällande idrottsaktiebolag. Under denna paragraf står följande:²⁷

Idrottslig verksamhet får bedrivas av aktiebolag. Rättigheten att delta i Förbundets tävlingsverksamhet får dock upplåtas till ett aktiebolag, som till huvudsaklig del har till ändamål att bedriva idrottslig verksamhet och därtill naturligt anknytande verksamhet, endast om upplåtande förening har röstmajoritet på bolagsstämma i bolaget (IdrottsAB) samt under de förutsättningar som föreskrivs nedan.

Följande villkor skall ingå i upplåtelseavtal mellan förening och IdrottsAB.

1. IdrottsAB skall förbinda sig att följa vid varje tid gällande RF:s stadgar samt FIFA:s, UEFA:s och Förbundets stadgar och tävlingsregler, vilka regelverk, som det ankommer på IdrottsAB att fortlöpande hålla sig förvissat om, skall utgöra en integrerad del av upplåtelseavtalet. IdrottsAB skall vidare förbinda sig att följa andra av angivna organisationers fattade beslut.
2. Spelare i IdrottsAB skall vara medlem i förening som upplåtit den idrottsliga verksamheten till bolaget.
3. Upplåtande förening skall även fortsättningsvis bedriva sådan idrottslig verksamhet som ligger till grund för medlemskapet i förbundet.
4. IdrottsAB får inte vidareupplåta rättigheten att delta i Förbundets tävlingsverksamhet.
5. IdrottsAB:s rätt att delta i förbundets tävlingsverksamhet skall upphöra att gälla om upplåtande förenings medlemskap i Förbundet upphör.
6. Rättigheten att delta i Förbundets tävlingsverksamhet skall återgå till föreningen om IdrottsAB försätts i konkurs eller träder i likvidation.

²⁷ Svenska Fotbollsförbundets stadgar

7. Förbundet skall förbehållas rätten att godkänna det namn under vilket IdrottsAB deltar i förbundets tävlingsverksamhet.
8. IdrottsAB skall på begäran av RIN lämna yttranden och upplysningar samt handlingar i ärenden avseende bolagets deltagande i Förbundets tävlingsverksamhet.
9. Upplåtelseavtal och ändringar i detta skall godkännas av Förbundet för att äga giltighet.

IdrottsAB får inte direkt eller indirekt ägas av någon som har ett avgörande inflytande på annat IdrottsAB med rätt att delta på samma nivå i Förbundets seriesystem eller annan av Förbundet administrerad tävling.

Förbundsstyrelsen skall fortlöpande kontrollera efterlevnaden av upplåtelseavtalet samt vad som i övrigt föreskrivs i denna paragraf. Vid avvikelser är förening och IdrottsAB skyldiga att på uppmaning av Förbundsstyrelsen vidta rättelse för bestämmelsernas efterlevnad.

Det går i stadgarna också att läsa att upplåtande förening efter bildandet av IdrottsAB måste ha kvar sin faktiska verksamhet. Den får under inga omständigheter utvecklas dithän att det blir tydligt att föreningen enbart finns till för att upprätthålla medlemskapet i SF. Någon form av verksamhet bör i rimlig omfattning leva kvar i den ideella föreningen. Detta brukar i normala fall ske i form av föreningens ungdomsverksamhet. Det finns också i Svenska Fotbollsförbundets tävlingsbestämmelser regler som gäller när IdrottsAB försätts i konkurs och den naturliga påföljden är att laget flyttas ner en division. Om IdrottsAB försätts i konkurs skall rättigheten att delta i förbundets tävlingsverksamhet återgå till den upplåtande föreningen.²⁸ I Svenska Fotbollsförbundets tävlingsbestämmelser går det även att utläsa att spelare i IdrottsAB skall vara medlem i den förening som upplåtit spelrätten till IdrottsAB för att få representera sitt lag i match.

²⁸ Malmsten & Pallin s.127

Bolagiseringsutredningen²⁹ som gjordes inför RF-stämman år 1999 innehöll inga kvalifikationskrav beträffande den upplåtande föreningens inflytande över IdrottsAB. Dock framkom det från flera SF däribland Svenska Fotbollsförbundet ovillkorliga krav att den upplåtande föreningen ska ha ett avgörande inflytande över IdrottsAB. De menade att ett obegränsat externt inflytande innebär att den ideella föreningen släpper den faktiska kontrollen över verksamheten och detta skulle kunna medföra negativa konsekvenser för idrotten. Detta bekräftades av Riksidrottsstyrelsen och fick även majoritet vid Riksidrottsstämman. Efter det så infördes i RF:s stadgar ett krav på att den förening som upplåter sin rättighet att delta i SF:s tävlingsverksamhet till ett IdrottsAB ska förbehålla sig röstmajoritet i detta bolag.³⁰ Det betyder att den ideella föreningen måste inneha minst 51 % av aktierna i det av föreningen startade aktiebolag. Det innebär att oavsett hur mycket externa investerare placerar kapital i ett IdrottsAB så är det i slutändan trots allt klubbens medlemmar som har beslutanderätt. Det kan medföra att investerare blir mer försiktiga att satsa pengar i IdrottsAB eftersom de inte har full kontroll på hur föreningen använder pengarna. Detta regleras i grunden i RF:s stadgar och SF kan inte själva styra över dessa frågor. Representanter för de dominerande sporterna i Sverige som ishockey och fotboll har varit kritiska till detta då de vill ha möjligheten att själva bestämma över frågan. Svenska Fotbollsförbundet och Svenska Ishockeyförbundet utformade en motion till RF-stämman år 2009 där de ansåg att SF själva skulle få bestämma den här frågan inom sin idrott. Det är viktigt att poängtera att det i nuläget inte handlar om att spärregeln ska upphävas, utan det man vill är att avgörandet flyttas från RF till SF. Motion drogs dock senare tillbaka på grund av att det inte fanns tillräckligt med undersökningar gjorda. På RF-stämman i Visby i maj 2009 beslutades att Riksidrottsstyrelsen fram till nästa RF-stämma år 2011 ska ha gjort en ordentlig utredning i frågan.

2.5 KOMMERSIALISERING

Efter det att RF år 1967 avskaffade amatörreglerna är det, enligt idrottsprofessorn Tomas Peterson, i första hand två processer som allt mer har påverkat idrotten i Sverige. Dessa är kommersialiseringen och professionaliseringen. Kommersialiseringen har dock inte påverkat alla idrotter lika mycket. Medan fotbollen och ishockeyn starkt har påverkats av den, så

²⁹ Med bolagiseringsutredningen avser vi i detta fall den utredning som RF genomförde inför RF stämman 1999

³⁰ Malmsten & Pallin s.129

fortlöper vissa idrotter på samma villkor som innan år 1967. Tydliga tecken på kommersialiseringen inom idrotten, som Peterson tar upp, är sportsligt omotiverade pauser i matcher, ändrade regler och att matcher sprids ut över veckans alla dagar. Detta eftersom den kommersiella idrotten framställs för att säljas på en marknad, där kommersiella intressen får inflytande över verksamhetens form och innehåll.³¹

I takt med att idrotten vävts in i underhållningsindustrin har kommersialiseringen på 1990-talet fördjupats. Detta syns tydligt i fotbollens elitverksamhet, dels i Sverige, men i synnerhet i de stora europeiska ligorna. Exempel på det, är att en stor del av elitklubbarnas intäkter inbringas genom merchandise. Klubbarna säljer allt från matchtröjor och halsdukar till designade möbler i klubbens färger. Dyra stjärnspelare köps in till klubbarna, men de pengar klubbarna investerar i övergångssummor får de snabbt tillbaka genom försäljning av matchtröjor i spelarnas namn. Fotbollsspelarna ges också mer och mer utrymme i olika mediasammanhang, vilket gör att de utbildas till att föra sig på rätt sätt och säga rätt saker.³²

Precis som Peterson skriver så går arenaevenemangen att sälja både som match och som spektakel. Arenor byggs idag som multifunktionella evenemangsarenor där idrotten bara är en del av utbudet.³³

Massmedia och främst tv har till stor del bidragit till idrottens kommersialisering. Tv-branschen pumpar in enorma kapital i de stora publikidrotterna och gör att de tillsammans med spelarförsäljningar blir en förutsättning för elitfotbollens existens. De bästa svenska fotbollsspelarna utövar sin elitidrott utomlands, vilket gör att ersättning till svenska klubbar vid försäljning blir viktiga delar i klubbarnas ekonomi.³⁴

Den ökade kommersiella verksamheten gör att idrottsföreningarnas ideella status ifrågasätts av myndigheter som vill ha in skatter och avgifter.³⁵

³¹Peterson Tomas ”Ligger framtiden fortfarande i händerna på idrottens utövare” publicerad i *Institutet för framtidsstudier(IF)* (2003 nr.4) s. 21

³² Ibid s. 23

³³ Ibid s. 23

³⁴ Ibid s. 23

³⁵ Ibid s. 22

2.6 PROFESSIONALISERING

Sedan avskaffandet av amatörreglerna år 1967 har professionaliseringen påverkat idrotten mer och mer. Genom professionaliseringen förvandlas idrottens verksamhet från spontana idrottslekar i parker till elitidrottens stundom blodiga duster i händelsernas centrum. Professionalisering gör att idrotten går mot en mer rationell organisation med yrkesroller som utövas på heltid.³⁶

I boken *"Leken som blev allvar"* beskriver Tomas Peterson sin definition av begreppet professionalisering som i första hand är tänkt att behandla den svenska utvecklingen. Peterson förklarar att övergången från en amatörisk (folkrörelsebaserad) till en lönearbetsbaserad (marknadsbaserad) verksamhet ligger som grund för hans definition av professionalisering. Han menar att en fritidsaktivitet utövad och organiserad av obetald arbetskraft i folkrörelsens form, blir kapitaliserad och en del av marknaden. Klubbars verksamhet bedrivs av löneanställda klubbdirektörer, kanslipersonal och tränare, där avlönade spelare köps och säljs på en spelarmarknad.³⁷

Peterson menar dock inte att en övergång från amatöridrott till professionalism utesluter varandra, utan han ser övergången som en process där den senare aspekten successivt blir en väsentligare del av en sammansatt helhet som även innehåller den förra. Peterson anser inte att man kan prata om en helt genomförd professionell fotboll i Sverige förrän alla band mellan den gamla folkrörelsen och marknadsinriktningen är avklippta.³⁸

2.7 ALLSVENSKAN³⁹

Allsvenskan är den högsta fotbollsserien för herrar i Sverige. Det första svenska mästerskapet avgjordes år 1896 och som segrare stod Örgryte IS. Serien består säsongen 2009 av 16 klubbar och pågår från april till november. Alla lagen möts två gånger och det lag som har mest poäng efter sista serieomgången koras till svenska mästare. Bland de allsvenska klubbarna år 2009 är det fem föreningar som valt att bilda IdrottsAB. Dessa är AIK Fotboll

³⁶ Peterson Tomas *"Ligger framtiden fortfarande i händerna på idrottens utövare"* publicerad i *Institutet för framtidsstudier(IF)* (2003 nr.4) s.22

³⁷ Peterson, Tomas. *Leken som blev allvar* (Lund: Studentlitteratur, 1990) s.15

³⁸ Ibid. s.15

³⁹ [Http://www.svenskfotboll.se](http://www.svenskfotboll.se) (2009-06-03), Thomasson, Marie (2009), *Elfsborg bildar bolag*. Borås Tidning 11. 5. 2009

AB, Djurgårdens Elitfotboll AB, Hammarby Fotboll AB, Örgryte Fotboll AB samt ÖrebroSK Elitfotboll AB. Utöver dessa tog IF Elfsborg i maj år 2009 beslutet att från och med år 2010 bolagisera verksamheten.

2.8 SVENSKA FOTBOLLSFÖRBUNDET⁴⁰

Svenska Fotbollsförbundet bildades år 1904 och har till uppgift att främja och administrera fotbollen i Sverige och dessutom att företräda svensk fotboll utomlands. Svenska Fotbollsförbundet är Sveriges största specialidrottsförbund bestående av 3 375 medlemsföreningar och sammanlagt en dryg miljon medlemmar. Dess övergripande mål är att nationalsporten fotboll ska förbli Sveriges största och ledande idrott. Förbundet är anslutet till RF och till de internationella fotbollsorganisationerna UEFA och FIFA. Ordförande för Svenska Fotbollsförbundet är sedan år 1991 Lars-Åke Lagrell.

2.9 FÖRENINGEN SVENSK ELITFOTBOLL⁴¹

Föreningen Svensk Elitfotboll bildades år 1928 och är en intresseorganisation för alla föreningar i Allsvenskan och Superettan. Organisationens uppgift är att vara ledande i utvecklingen av svensk elitfotboll på klubbnivå: sportsligt, ekonomiskt, kommersiellt och administrativt. SEF är representerad i alla kommittéer och utskott i Svenska Fotbollsförbundet samt i förbundsstyrelsen. För klubbarnas räkning och utifrån deras intressen driver SEF gemensamma avtal för att bidra till att ge elitföreningarna ökade ekonomiska förutsättningar för elitfotboll. Föreningen medverkar genom marknadsföring och kommunikation till att skapa intresse för klubbfotbollen.

⁴⁰ [Http://www.svenskfotboll.se](http://www.svenskfotboll.se) (2009-07-16),

⁴¹ Intervju med Tommy Theorin, SEF (2009-05-18), <http://www.svenskelitfotboll.se/>

2.10 FAKTA ALLSVENSKA KLUBBARNA

AIK⁴²

Den ideella föreningen Allmänna Idrottsklubben (AIK), Solna, bildades år 1891 och verkar i Solna kommun som har ca 65 000 invånare och gränsar till Stockholms kommun med 800 000 invånare. AIK gör i år sin 81:a säsong i landets högsta serie och är i och med det den klubb som gjort flest säsonger i Allsvenskan genom tiderna. Tio SM-guld har klubben spelat hem under åren med det senaste bärgat år 1998. AIK är med ca 15 000 medlemmar en av Sveriges största föreningar.

Klubben drivs sedan år 1999 som IdrottsAB då föreningen detta år valde att bilda AIK Fotboll AB. AIK Fotboll AB är dotterbolag till AIK Fotbollsförening som bildades i slutet av år 2002. År 2003 övertog sedan AIK Fotbollsförening all fotbollsverksamhet från föreningen AIK liksom föreningen AIK:s aktier i AIK Fotboll AB. AIK Fotboll AB hade den 30 december 2008 3 699 aktieägare varav huvuddelen är privatpersoner som endast äger ett mindre antal aktier. AIK Fotbollsförening äger 52,8 % av rösterna i AIK Fotboll AB och andra stora aktieägare är Fabege AB och Bystedt & Son AB. Moderbolaget AIK Fotboll AB äger i sin tur dotterföretagen AIK Merchandise AB, AIK Fotboll Restaurang AB samt The Terrace AB till 100 %. Dessutom äger AIK Fotboll AB andelar motsvarande 33 % av StockholmsDerby AB som är ett intresseföretag.

BK Häcken⁴³

BK Häcken bildades år 1940 och gör i år sin nionde säsong i högsta ligan. BK Häckens medlemsantal är 844 st och i Göteborgs kommun bor ca 500 000 människor. BK Häcken drivs som ideell förening och äger ett aktiebolag, Gothia consult AB, till 100 %.

⁴² [Http://www.aikfotboll.se](http://www.aikfotboll.se) (2009-06-02), AIK Fotboll AB. (2008). Verksamhetsberättelse, <http://www.svenskfotboll.se/> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁴³ E-mail från Tomas Ohlsson BK Häcken, <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

Djurgårdens IF⁴⁴

År 1891 bildades den ideella föreningen Djurgårdens IF. DIF håller till i Stockholms kommun som har ca 800 000 invånare och i hela Storstockholm är det ca 2 miljoner invånare. DIF har ca 13 800 medlemmar och är en av Sveriges största föreningar. Djurgården gör i år sin 54:e säsong i landets högsta serie och kan skrodera med 11 svenska mästerskap, det senaste erhållet år 2005.

Från och med verksamhetsåret 2006 bedrivs Djurgårdens elitfotbollsverksamhet inom Djurgården Elitfotboll AB. Bolaget ägs till 100 % av DIF Fotbollsförening. Djurgården Elitfotboll AB äger i sin tur 100 % i Djurgårdens Fotboll Försäljning AB, som i sin tur äger andelar motsvarande 33 % av StockholmsDerby AB. Dessutom har Djurgården Elitfotboll AB kapitalandelar i intresseföretag motsvarande 50 % i Svensk Evenemangsäkerhet AB (ägs gemensamt med Djurgårdens IF Ishockeyförening och bedriver säkerhetsarbete på främst idrottsevenemang) och kapitalandel motsvarande 6,8 % resp. röstandel motsvarande 34,5 % i Djurgårdens Fotboll AB (bolaget investerar i fotbollsspelare och andra kommersiella projekt).

GAIS⁴⁵

Den ideella föreningen Göteborgs Atlet- & Idrottssällskap bildades år 1894. GAIS som klubben kallas i folkmun gör i år sin 51:a säsong i högsta serien och har genom åren lyckats spela hem fyra SM-guld. Klubben har i skrivande stund 3 468 medlemmar i sin förening och i Göteborgs kommun bor det ca 500 000 invånare. GAIS äger aktiebolaget Gothia Promotion till 100 %.

Gefle⁴⁶

Den ideella föreningen Gefle IF bildades år 1882 och tillhör med det landets äldsta föreningar. Klubben gör i år sin nionde säsong i den svenska högstaligan. Föreningen har i dagsläget ca

⁴⁴ [Http://www.dif.se](http://www.dif.se) (2009-06-02), Djurgårdens IF. (2008). Årsredovisning, <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁴⁵ GAIS. (2008). Verksamhetsberättelse och förvaltningsberättelse, <http://www.gais.se> (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁴⁶ [Http://www.gefleif.se](http://www.gefleif.se) (2009-06-02), <http://www.gefleifotboll.se> (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

1000 medlemmar och deras hemort ligger i Gävle Kommun som har ca 93 000 invånare. Gefle IF äger säsongen 2009 inga aktiebolag vare sig helt eller delvis.

Halmstads BK⁴⁷

Halmstad BK är en ideell förening som bildades år 1914. Föreningen är hemmahörande i Halmstads kommun som har ca 90 000 invånare och klubbens medlemsantal var 2 592 st den 31 december 2008. HBK gör i år sin 48:e säsong i den svenska högstaligan och har vid fyra tillfällen blivit svenska mästare. Senaste guldspelades hem år 2000. Föreningen äger inga aktiebolag vare sig helt eller delvis.

Hammarby IF⁴⁸

Stockholmsbaserade ideella föreningen Hammarby IF bildades år 1897. Klubben gör i år sin 46:e säsong i Sveriges högsta fotbollsserie och kan stoltsera med ett SM-tecken från säsongen 2001. Hammarby IF har ca 10 000 medlemmar och i Stockholms kommun bor ca 800 000 människor. HIF valde år 2001 att bolagisera och driver numera elitverksamheten i IdrottsAB Hammarby Fotboll AB. Bolaget ägs av Hammarby IF Fotbollförening till 51 % av röster och kapital och Anschutz Entertainment Group Sweden AB (dotterbolag till Anschutz Entertainment Group i USA) till resterande 49 %. Hammarby Fotboll AB äger 100 % av aktierna i Hammarby Fotboll Merchandise AB, som i sin tur äger 33 % av aktierna i StockholmsDerby AB.

Helsingborg IF⁴⁹

Helsingborg IF är en ideell förening med 3800 medlemmar. Klubben bildades år 1907. Helsingborg stad har idag cirka 126 000 invånare. HIF spelar i år sin 59:e säsong i Sveriges

⁴⁷ E-mail från Mats Ljungqvist Halmstad BK, <http://www.scb.se> (2009-05-11), <http://www.hbk.se> (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02)

⁴⁸ Hammarby Fotboll. (2007). Verksamhetsberättelse, <http://www.hammarbyfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁴⁹ [Http://www.hif.se](http://www.hif.se) (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), E-mail från Frederik Ericsson Helsingborgs IF, <http://www.scb.se> (2009-06-02)

högsta fotbollsserie. Det har hittills genom åren blivit fyra SM-guld för klubben där det senaste bärgades år 1999. Föreningen äger aktiebolaget HIF Service AB till 100 %.

IF Brommapojkarna⁵⁰

Den ideella föreningen IF Brommapojkarna, BP, bildades år 1942 i Stockholm kommun som har ca 800 000 invånare. Föreningen har ca 5 000 medlemmar och gör i år sin blott andra säsong i landets högsta fotbollsserie. BP äger i skrivande stund inga aktiebolag vare sig helt eller delvis.

IF Elfsborg⁵¹

Den ideella föreningen IF Elfsborg bildades år 1904 och har sitt säte i Borås. Borås kommun har idag drygt 100 000 invånare. Klubben har för tillfället ca 3500 medlemmar. Klubben äger 100 % av aktierna i IF Elfsborg Arena AB, Borås Arena AB och IF Elfsborg AB. IF Elfsborg gör i år sin 66:e säsong i landets högsta liga och har genom åren fått fira fem SM-guld där det senaste var år 2006.

IFK Göteborg⁵²

Den ideella föreningen IFK Göteborg bildades år 1904 i Göteborgs kommun. Göteborgs kommun har idag ca 500 000 invånare. IFK Göteborg hade den 31 december 2008 ett medlemsantal på 5335 personer. Klubben är 100 % ägare i aktiebolaget IFK Göteborg Promotion AB, de äger 33 % i HB Alliansen Gamla Ullevi AB och har även 9 % av aktierna i Gothenburg Association AB. I år gör klubben sin 77:e säsong i Sveriges högsta serie och har blivit svenska mästare hela 18 gånger. Senaste guldets vanns säsongen 2007.

⁵⁰ [Http://www.brommapojkarna.se](http://www.brommapojkarna.se) (2009-06-02), IF Brommapojkarna. (2008). Verksamhetsberättelse, intervju med Ola Danhard (2009-05-05), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁵¹ [Http://www.scb.se](http://www.scb.se) (2009-05-11), <http://www.elfsborg.se> (2009-06-02), E-mail från Camilla Lundgren Elfsborg, <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02).

⁵² [Http://www.ifkgoteborg.se](http://www.ifkgoteborg.se) (2009-06-02), E-mail från Lena Mattson IFK Göteborg <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

Kalmar FF⁵³

Kalmar FF bildades år 1910. Föreningen hette vid bildandet IF Göta, men döptes efter några namnbyten slutligen om till Kalmar FF år 1927. KFF har gjort 21 säsonger i landets högsta serie och vann sitt första SM-guld säsongen 2008. Antalet medlemmar i klubben är ca 1800 st och i Kalmar kommun bor ca 35 000 invånare. Klubben äger aktiebolaget Kalmar Arena AB till 100 %, men är inte inblandade i några andra bolag varken helt eller delvis.

Malmö FF⁵⁴

Malmö FF är en ideell förening med ett medlemsantal på ca 3 500. Malmö kommun har idag ca 286 000 invånare och det var här som klubben bildades år 1910. MFF gör i år sin 74:e säsong i den svenska högstraligan och har blivit korade till svenska mästare vid hela 15 tillfällen. Senaste SM-guldet vanns år 2004. Malmö FF äger 100 % av MFF Event AB och 25 % i Fotbollsstadion i Malmö Fastighets AB.

Trelleborgs FF⁵⁵

Den ideella föreningen Trelleborgs FF grundades år 1926 och har ca 1000 medlemmar. Klubben är hemmahörande i Trelleborg kommun som har drygt 40 000 invånare. TFF gör i år sin 15:e säsong i den svenska högstraligan. Klubben äger för närvarande inga aktiebolag varken helt eller delvis.

Örebro SK⁵⁶

Den ideella föreningen Örebro Sportklubb bildades år 1908. Klubben har gjort 41 säsonger i den högsta serien, men aldrig stått som segrare. Örebro SK Fotboll bildades i slutet av 1980-

⁵³ [Http://www.kalmarff.se](http://www.kalmarff.se) (2009-06-02), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-02), E-mail från Svante Samuelsson Kalmar FF, <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁵⁴ [Http://www.mff.se/](http://www.mff.se/) (2009-06-03), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-03), intervju med Pelle Svensson Malmö FF (2009-05-14) <http://www.scb.se> (2009-06-02)

⁵⁵ E-mail från Lars Larsson Trelleborgs FF, <http://www.scb.se> (2009-05-11), <http://www.svenskfotboll.se>

⁵⁶ [Http://www.oskfotboll.se/](http://www.oskfotboll.se/) (2009-06-03), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-03), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

talet efter att huvudföreningen delades upp ett antal grenföreningar med eget ekonomiskt ansvar. En bolagisering ägde rum år 2006 då idrottsaktiebolaget ÖSK Elitfotboll AB bildades. ÖSK Fotbollsklubb äger 52,6 % av ÖSK Elitfotboll AB och resterande 47,4 % ägs av Örebro Spelarinvest AB. Medlemsantalet i föreningen är ca 1 500 och Örebro kommun innefattar ca 130 000 invånare.

Örgryte IS⁵⁷

Örgryte Idrottssällskap bildades år 1887 och är med det en av de äldsta föreningarna i Sverige. Klubben driver sin verksamhet från ÖIS-gården i utkanten av Göteborg. Fotbollslaget har gjort 55 säsonger i den svenska högstaligan och spelat hem gulderna hela tolv gånger. Dock är det endast senaste guldet från säsongen 1985 som är vunnet i modern tid. Staden Göteborg där klubben är verksam har ca 500 000 invånare i dess kommun. Sedan 1 januari 2007 bedrivs ÖIS elitfotbollsverksamhet genom Örgryte Fotboll AB. Bolaget drivs enligt Svenska Fotbollförbundets stadgar för ett så kallat IdrottsAB. Örgryte Fotboll AB är ett dotterbolag till Örgryte Idrottssällskap som äger 51 % av rösterna. Stora ägare i övrigt är Dunross & Co. AB, Byggnadsfirman Ernst Rosén AB och Stena AB.

⁵⁷ [Http://www.ois.se](http://www.ois.se) (2009-06-03), <http://www.svenskfotboll.se> (2009-06-03), <http://www.scb.se> (2009-06-02)

3. METOD

I metoddelen presenterar vi de forskningsteoretiska grunder som studien bygger på. Vidare presenteras det praktiska genomförande där vi förklarar hur vi gått tillväga vid insamling av data och valet av metod.

3.1 FORSKNINGSSTRATEGI

Kvantitativ och kvalitativ forskningsstrategi är de två grundläggande begreppen inom den samhällsvetenskapliga forskningen. Båda angreppssätten är inriktade på att bättre förstå den miljö och det samhälle vi lever i och hur vi fungerar, handlar och påverkas av varandra och våra omgivningar. Nedan presenterar vi kortfattat kvantitativ och kvalitativ metodteori för att öka förståelsen hos läsaren.

Den kvantitativa metodteorin utgår oftast från det positivistiska vetenskapsidealet och vid användandet av kvantitativ forskning är syftet generellt att samla in yttlig information om en större grupp människor, händelser eller liknande. Målet är ofta att finna något som är representativt för en bredare grupp människor. Man vill få fram en generalisering som kan föras över på en större population.⁵⁸ Vid användandet av den kvalitativa metodteorin är det det hermeneutiska vetenskapsidealet man främst utgår från. Till skillnad mot de kvantitativa metoderna handlar de kvalitativa metoderna om att genom tolkning nå förståelse för mänskligt beteende. Med hjälp av kvalitativa metoder samlar man in beskrivande data. Den mest använda kvalitativa metoden är intervjuer där man ser en lägre grad av standardisering än vid kvantitativa metoder.⁵⁹

3.2 VAL AV METOD

I vår studie har vi valt att använda oss av kvalitativa intervjuer för att kunna få djupare material och därigenom skapa bättre förutsättningar för att kunna komma fram till en slutsats. Vi valde att framförallt genomföra personliga intervjuer med de utvalda intervjuobjekten. Alternativet hade varit att använda sig av en enkätundersökning. Det hade främjat både vår

⁵⁸ Hassmén Peter & Hassmén Nathalie *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU Idrottsböcker, 2008) s.83

⁵⁹ *Ibid.* s.104ff

ekonomi och vårt tidsschema och även möjligheten att få svar från alla allsvenska klubbar, men för att åstadkomma en så bra studie som möjligt ansåg vi att kvalitativa intervjuer skulle vara till fördel. Vi ansåg att utfallet för vår studie skulle bli bättre genom kvalitativa intervjuer och att det därför var värt den extra insatsen. En intervju ger möjligheten att följa upp personernas svar med följdfrågor, gå in på motiv och känslor, något som är omöjligt i en enkät.⁶⁰

3.3 INTERVJUDESIGN

Vi har i varje intervju utgått från en given frågemall som har skiftat till viss del beroende på om klubbarna varit IdrottsAB eller ideell förening. Till Svenska Fotbollsförbundet och SEF har frågemallen sett ytterligare lite annorlunda ut. Vår målsättning har varit att få svar på alla frågor, men beroende på hur personen svarat har ordningen på frågorna varierat från intervju till intervju. Det anser vi bara vara positivt då vi kan vara flexibla och lättare följa upp intervjuobjektets svar och därigenom skapa ett naturligare samtal. Våra intervjuer har varit av formen ”den riktat öppna” vilket betyder att frågorna varit vida och intervjupersonerna fått utrymme att fördjupa sig i svaret.⁶¹

3.4 VALET AV INTERVJUOBJEKT

Eftersom studien omfattar mycket betydelsefulla frågor för svensk elitfotboll och berör de herrallsvenska föreningarna, Svenska Fotbollsförbundet och Föreningen Svensk Elitfotboll, ville vi intervjua de personer från dessa föreningar och organisationer som vi bedömde vara mest kompetenta att svara på våra frågor.

Vi valde således att försöka genomföra intervjuer med högt uppsatta tjänstemän i ovan nämnda föreningar och förbund. Ämnet är som sagt betydelsefullt och komplext så det gällde att hitta de personer som är mest insatta i ämnet och dessutom inflytelserika. I de klubbar som bildat IdrottsAB sökte vi kontakt med de verkställande direktörerna och i de andra klubbarna respektive klubbdirektör.

⁶⁰ Ibid. s. 90

⁶¹ Lantz Annika *Intervjumethodik* (Lund: Studentlitteratur AB, 1993), s. 18

3.5 PRESENTATION AV INTERVJUPERSONER

Antalet representanter för klubbar som vi intervjuade på plats blev slutligen nio stycken. Utöver dessa genomfördes även två intervjuer över telefon. Intervju med Föreningen Svensk Elitfotboll genomfördes på plats, medan representanten från Svenska Fotbollsförbundet intervjuades telefon. Studien innehåller sammantaget tretton intervjuer. Nedan följer en presentation av våra intervjuobjekt.

Följande personer intervjuades på plats:

Ola Danhard, klubbdirektör i IF Brommapojkarna

Alf Johansson, vd för Djurgården Elitfotboll AB

Michael Andersson, vd för Hammarby Fotboll AB

Paul Myllenberg, klubbdirektör i Helsingborgs IF

Pelle Svensson, klubbdirektör i Malmö FF

Lasse Larsson, klubbdirektör och Åke Fransson, ekonomiansvarig i Trelleborgs FF

Sebastian Arby, klubbdirektör i GAIS

Ulrika Rosén, vd för Örgryte Fotboll AB

Dennis Andersson, klubbdirektör i BK Häcken

Tommy Theorin, generalsekreterare i Föreningen Svensk Elitfotboll

Följande personer intervjuades över telefon:

Svante Samuelsson, klubbdirektör i Kalmar FF

Jan Karlsson, vd i ÖSK Elitfotboll AB

Lars-Åke Lagrell, generalsekreterare i Svenska Fotbollsförbundet

3.6 STUDIENS GENOMFÖRANDE OCH AVGRÄNSNINGAR

Vi kontaktade våra utvalda intervjupersoner via telefon och mail. Eftersom vi är bosatta i Malmö och det endast finns tre allsvenska klubbar inom Skåne-regionen, beslutade vi oss för att resa ut i landet. Dock gjorde tidspresen och vår ekonomiska situation som studenter att vi fick göra ett urval av resmål. Vi bestämde oss för att vår ekonomi skulle tillåta en resa med fyra dagar i Göteborg och tre dagar i Stockholm. Valet av de städerna föll sig naturligt då flertalet klubbar är baserade i dessa regioner. Då vi vet att de tjänstemän vi valt som intervjuobjekt har ett hektiskt tidsschema, valde vi att söka oss till klubbarna och göra alla intervjuer på respektive klubbs kansli. Detta för att förenkla processen för intervjupersonerna och för att minimera bortfallen. Intervjuerna på plats har tagit mellan 25-50 minuter och vi har vid intervjutillfällena varit två personer som intervjuat och en respondent. I en av intervjuerna var det två respondenter.

Intervjuerna spelades in på en diktafon, för att vi skulle kunna koncentrera oss fullt ut på samtalet och därigenom ställa relevanta följdfrågor. Det underlättar också sammanställningen, då man kan gå igenom intervjuerna flera gånger och hitta nya detaljer. Det gör också att vi kan citera personerna korrekt. Vi frågade intervjupersonerna om det var okej att spela in samtalet och samtliga gav sitt godkännande. Dock är vi medvetna om att vetskapen av att det han/hon säger registreras, kan hämma intervjupersonen.⁶²

De klubbar som på grund av sitt geografiska läge eller sin oanträffbarhet inte kunde intervjuas på plats försökte vi intressera för en telefonintervju. Genom den formen fick vi två kortare intervjuer med ytterligare två klubbar samt Svenska Fotbollsförbundet. Även om vi var förberedda på att det inte skulle ge samma uttömmande svar och naturliga samtalsstruktur som vid en personlig intervju så ansåg vi ändå att dessa intervjuer skulle tillföra studien viktig empiri. Det har även skett vissa bortfall på platser vi besökt då vissa klubbar inte varit anträffbara de dagar vi varit på plats. Det ska även tilläggas att vissa klubbar inte återkommit trots att vi flertalet gånger kontaktat dem via telefon och e-mail. Vi är medvetna om att bortfallet till viss del kan påverka resultatet, men är övertygade om att de intervjuer vi genomfört trots allt ger en bra grund att stå på.

⁶²Carlsson Bertil *Kvalitativa forskningsmetod* (Falköping: Almqvist & Wicksell AB, 1991) s.39

3.7 RELIABILITET OCH VALIDITET

Vad man än väljer för metod vid insamling av information till en studie, så gäller det att kritiskt granska den för att avgöra hur tillförlitlig och giltig den information man samlat in är.⁶³

Reliabilitet och validitet är begrepp som används för att beskriva värdet av metoden. Resultaten måste vara användbara, dock kan vad som är ”användbart” skifta beroende på vilket sammanhang det handlar om.⁶⁴ Reliabilitet eller tillförlitlighet handlar om i vilken utsträckning en studie kan upprepas och ge samma resultat vid olika tillfällen.⁶⁵

Validitet eller giltighet ses som ett mått på om en viss fråga mäter vad man vill att den skall mäta. Forskaren skall kritiskt granska sina frågor och fråga sig om en annan forskare som använder sig av ens eget instrument skulle komma fram till samma resultat.⁶⁶ Valideringen beror till stor del på hur forskaren genomför undersökningen och hur den kontrollerar och teoretiskt analyserar resultatet.⁶⁷

För att få så hög validitet som möjligt i vår studie har vi först och främst genomfört alla intervjuer själva. Vi har också kritiskt granskat våra frågor och rådfrågat både handledare och kollegor om våra frågor fungerat i det syfte vi har för avsikt till. För att så korrekt som möjligt kunna redovisa intervjuerna i resultatet valde vi att med hjälp av en diktafon spela in samtliga intervjuer.

⁶³ Bell Judith *Introduktion till forskningsmetodik*, (Lund: Studentlitteratur, 1995) s. 62

⁶⁴ Lantz s. 13

⁶⁵ Bell s. 62

⁶⁶ Ibid. s. 63

⁶⁷ Kvale Steinar *Den kvalitativa forskningsintervjun*, (Lund: Studentlitteratur, 1997) s. 56

4. RESULTAT

I detta kapitel presenteras det materialet vi samlat in genom våra intervjuer. För att underlätta för läsaren har vi delat upp resultatet i tre olika block, där vi skiljer på intervjuerna med ideella föreningar, IdrottsAB och organisationerna kring elitfotbollen i Sverige. I varje block har vi sedan valt att redovisa var fråga för sig.

4.1 INTERVJUER MED FÖRETRÄDARE FÖR DE IDEELLA FÖRENINGARNA

Dennis Andersson, klubbdirektör i BK Häcken

Sebastian Arby, klubbdirektör i GAIS

Ola Danhard, klubbdirektör i IF Brommapojkarna

Lasse Larsson, klubbdirektör och Åke Fransson, ekonomiansvarig i Trelleborgs FF

Paul Myllenberg, klubbdirektör i Helsingborgs IF

Svante Samuelsson, klubbdirektör i Kalmar FF

Pelle Svensson, klubbdirektör i Malmö FF

Varför har ni valt att stanna som ideell förening och inte bilda IdrottsAB?

De ideella föreningar vi har intervjuat har skiftande anledningar till sitt val att stanna som ideell förening, dock är det några anledningar man ser dominera. En fördel med att vara kvar som ideell förening som Svante Samuelsson i Kalmar FF och Pelle Svensson i Malmö FF är överens om är skattefrågan. De ideella föreningarna slipper betala vinstskatt, något som IdrottsAB behöver göra. Samuelsson berättar att de utredningar Kalmar FF gjort har visat att de för tillfället anser det vara bättre att vara kvar som ideell förening. Svensson påvisar att Malmö FF har visat relativt stor vinst under flera år på 2000-talet. Dennis Andersson i BK Häcken nämner sin förenings sunda ekonomi som en anledning till att klubben ej diskuterat en bolagisering. Andersson pekar dock främst ut traditionens makt som den största anledning

till deras val att jobba kvar som en ideell förening. Detta eftersom föreningen är relativt ung och flera av de som var med och bildade föreningar fortfarande lever. Andersson menar att det då kan vara svårt att gå ifrån den ideella föreningen.

Ola Danhard arbetar som klubbdirektör i Brommapojkarna och han menar att föreningen tror på den ideella föreningen mer än IdrottsAB. Det är en större fördel för klubben och de ser inte det som någon ekonomisk fördel att bilda IdrottsAB. Danhard ser även BP:s stora ungdomsverksamhet som en anledning till att vara kvar som ideell förening. Åke Fransson i Trelleborgs FF förklarar att föreningens huvudanledning att vara kvar som en ideell förening är av administrativ karaktär. Han tar upp momsredovisningslagen som ett exempel där det är en klar fördel att driva föreningen som en ideell förening. Sebastian Arby i GAIS anser att de har utrett frågan för lite i klubben för att kunna diskutera den ordentligt. Dock nämner han momsfrågan som viktig när man fattar ett beslut. Han hänvisar till vad som skall hända med momsfrågan inom EU. Arby anser att klubben kan bli tvungen att bilda aktiebolag om de ideella föreningarna blir tvingade att lägga moms på allt. Paul Myllenberg i Helsingborgs IF berättar att föreningen löst just momsfrågan via ett dotterbolag och spelarköp via ett samarbete med en intressent som via ett kommanditbolag gick in med pengar. Myllenberg berättar att om man kan sköta skattefrågorna på det sätt man gjort hittills så ser Helsingborg IF inte någon anledning till att bilda IdrottsAB, men han tror att upphävandet av 51-49-spärren skulle kunna aktualisera detta.

Vad ser ni att det skulle finnas för fördelar med att bolagisera verksamheten?

De ideella klubbarna är sparsamma med att prata om fördelar med att bolagisera verksamheten. Dock nämner Svensson (MFF) och Samuelsson (KFF) möjligheten att dra av moms som en fördel med att arbeta som IdrottsAB. Svensson nämner också att en fördel med IdrottsAB är ett tydligare regelverk. Danhard (BP) nämner även chansen att få in kapital som en fördel, något som Andersson (BKH) och Myllenberg (HIF) också påpekar.

Hur ställer sig er klubb i frågan om 51-49-spärren?

Samtliga föreningar, förutom Arby (GAIS) som inte tar ställning, tycker i grund och botten att frågan bör förflyttas från RF till respektive SF. Dock är Svensson (MFF), Fransson (TFF) och Samuelsson (KFF) överens om att frågan bör utredas innan beslut tas om förflyttning av frågan. Svensson menar att det kan vara farligt att slänga sig in med huvudet före utan att undersöka konsekvenserna. Han menar att det finns många olika faktorer att ta hänsyn till och trycker på vikten av att undersöka de viktigaste frågorna.

Vad ser ni för möjligheter och hot med en upphävning av 51-49-spärren?

Något som alla nämner är att kapitaltillförseln kommer att stiga med möjlighet för externa ägare att träda in. Alla är överens om att en upphävning av 51-49-spärren skulle ge de allsvenska klubbarna möjligheten att få in friskt kapital. Dock ser flera klubbar en risk med att externa ägare kommer in och köper mer än 50% av aktierna. Samuelsson (KFF) och Danhard (BP) pekar på att föreningen tappar kontrollen över hur verksamheten styrs. Myllenberg (HIF) utvecklar detta genom att belysa vikten av att undersöka vad ägarna har för intentioner med att gå in i idrottsföreningen. Det kan finnas risk att få in ägare som inte är rumsrena, vilket kan göra att klubben förlorar mycket i goodwill. Han sätter också upp ett varningens finger gällande företagen som investerar i klubbarna, att även de kan drabbas av svåra tider ekonomiskt vilket i så fall också drabbar klubben.

Danhard påvisar skräckexempel där klubbar blir uppköpta till 100 % och ägarna sedan säljer ut hela spelartruppen, tar pengarna de får in och sedan sticker. Detta nämner även Samuelsson (KFF) som en risk med att avskaffa 51-49-spärren. Danhard tycker här att det måste finnas någon reglering, men nämner också svårigheten i detta. Även Fransson (TFF) tar upp risken med att externa investerare kan komma in och göra vad de vill med klubben. Här tar han upp den amerikanska ishockeyligan NHL som exempel, där ägarna kan flytta klubbarna från stad till stad.

Vidare är Andersson (BKH) orolig för att de stora klubbarna lättare får in externa intressenter vilket gör att de cementeras i toppen av Allsvenskan och att småklubbarna då bara blir en biprodukt som finns för att fylla ut serierna. Han anser samtidigt att det är jämnheten i Allsvenskan som är vad publiken vill ha och inte någon polarisering. Danhard i sin tur anser

däremot att det inte behöver vara någon nackdel att ha några starka klubbar som är dominerande i Allsvenskan. Han anser att alla klubbar behövs på något sätt. De små klubbarna kan sälja spelare vidare till toppklubbarna som i sin tur säljer ut i Europa vilket kan stärka deras ekonomi.

”Om svensk fotboll ska kunna ta ett steg till så måste vi få in mer pengar, annars kommer vi vara en c-liga. Idag hävdar vi oss ju inte ens ekonomiskt i Norden.”

Ola Danhard, klubbdirektör i Brommapojkarna

Arby (GAIS) går ett steg längre än övriga klubbar när han spekulerar i vad som kan ske om 51-49-spärren försvinner. Han är rädd för att det i större utsträckning kommer köpas in utländska spelare vilket kan göra att de svenska talangerna inte får chansen i lika stor omfattning som idag.

”Vad händer då med våra egna killar? GAIS har 300 ungar här och vad händer om de ser att de inte har en chans? Du tar bara in spelare från Afrika och Sydamerika, sen så har du ett GAIS som inte består av en enda svensk. Allt för att folk ska se på bra fotboll. Hur kul är det?”

Sebastian Arby, klubbdirektör i GAIS

Många klubbar nämner att de idag är beroende av de ideella krafterna. Klubbkänslan och viljan att arbeta ideellt är enligt intervjuobjekten något som kan påverkas om man släpper på 51-49-spärren. Myllenberg anser att det redan nu i Helsingborgs IF är svårt med att få folk att arbeta ideellt och det medför att de tvingas avlöna ledare längre och längre ner i verksamheten. Svensson ser inte de tendenserna just nu i Malmö FF, men vid ett bildande av ett rent aktiebolag tror han att man får börja betala de som arbetar ideellt. Han tror också då att en del av klubbkänslan kan försvinna. Fransson håller med om att klubbkänslan kan försvinna i föreningarna och det i sin tur kan innebära att de som arbetar ideellt tröttnar. Även Arby ser risker i att en upphävning av 51-49-spärren kan medföra att det blir mindre roligt att jobba ideellt.

Är 51-49-spärren ett hinder för svenska klubbars internationella konkurrenskraft?

Att svara direkt ja eller nej på den frågan anser de flesta klubbar är svårt. Klubbarna ser generellt flera anledningar, inte bara 51-49-spärren, som försvagar svenska klubbars internationella konkurrenskraft. Två som dock tar klar ställning i frågan är Fransson (TFF) och Myllenberg (HIF), dock i helt olika riktningar. Fransson menar att det inte alls har med 51-49-spärren att göra, utan att det istället är den svenska skattelagstiftningen och den tröga arenautvecklingen som har gjort att svenska klubbar halkat efter. Han jämför främst med danska klubbar som ligger före de svenska i det avseendet. Myllenberg å sin sida, anser att det är svårt att dra någon annan slutsats än att spärren är ett hinder. Ett tydligt exempel på det anser Myllenberg vara de dåliga resultaten i de europeiska cuperna på 2000-talet där Helsingborgs IF som enda svensk klubb varit framme i gruppspel i Champions League. Samuelsson (KFF), Andersson (BKH) och Arby (GAIS) anser alla att möjligheten till att få in mer kapital ökar vid ett upphävande av 51-49-spärren, vilket kortsiktigt skulle stärka svenska klubbars internationella konkurrenskraft. Andersson anser dock att det även medför nackdelar.

”Med det kapital som kan pumpas in så kan du kortsiktigt nå framgång, men sen kommer det en vardag då du måste ha de här killarna som väldigt sällan är producerade i toppklubbarna. Utan som kommer från klubbar som Häcken.”

Dennis Andersson, klubbdirektör i BK Häcken

Andersson hävdar att det finns en risk att de små klubbarna helt enkelt inte kommer att ha råd att driva en framgångsrik talangutveckling. Danhard (BP) anser att 51-49-spärren kan ses som ett visst hinder och att det är tydligt att svensk fotboll behöver få in kapital för att kunna ta ett steg till. Precis som Fransson poängterar Danhard hur viktig arenafrågan är.

Fransson är inte heller ensam om att tycka att skattelagstiftningen är ett större hinder än 51-49-spärren för svenska klubbar. Svensson (MFF) tycker att det naturligtvis skulle vara en fördel om Sverige hade samma förutsättningar som Danmark och Norge eller om det till och med fanns en harmonisering inom EU. Svensson pekar främst på artistskatten, där Sverige har sämre förutsättningar.

Om 51-49-spärren upphävs tror du att fler klubbar kommer bli IdrottsAB?

Tankarna om vad som sker angående bildande av IdrottsAB vid ett upphävande av 51-49-spärren går isär. Fransson (TFF) tror att klubbar redan inom kort kan bli tvingade att bilda IdrottsAB och då inte beroende på avskaffandet av 51-49-spärren, utan snarare på grund av andra anledningar som exempelvis momsfrågan. Han poängterar att de flesta klubbar förmodligen kommer att göra det i relativt enkla former. Svensson (MFF) tror att kapitalbehovet kan vara en anledning för klubbar att bolagisera, men tror framförallt att klubbar framöver kommer att bli tvingade på grund av skatteskal. Han menar vidare att det i grund och botten inte är någon klubb som önskar att driva sin verksamhet i IdrottsAB. Myllenberg (HIF) däremot menar att det i dagsläget är avskaffandet av 51-49-spärren som skulle aktualisera en bolagisering i Helsingborgs IF.

”Vi lever i en marknadsekonomi. Får vi den här möjligheten och andra klubbar bolagiserar, så finns det ingen möjlighet för övriga klubbar att stå utanför. Då måste vi gå samma väg. Så det är ett väldigt avgörande beslut för svensk fotboll.”

Paul Myllenberg, Helsingborgs IF

Andersson (BKH) tror att marknaden kommer att se till att det kommer att bildas fler IdrottsAB. De attraktiva klubbarna kommer att få erbjudanden de inte kommer att kunna stå emot. Medan Danhard (BP) inte är säker på att avskaffandet av 51-49-spärren ger fler IdrottsAB, så menar Samuelsson (KFF) att man tar efter de ledande klubbarna och deras styrningssätt. Han menar helt enkelt att utvecklingen beror på vilka klubbar som blir ledande i framtiden.

Vid ett eventuellt upphävande av 51-49-spärren tror du då det finns investerare som är beredd att satsa kapital i allsvenska klubbar?

Både Fransson (TFF) och Svensson (MFF) är övertygade om att det finns investerare som är beredda att satsa pengar i allsvenska fotbollsklubbar. Fransson är säker på sin sak och fortsätter:

”Skulle du släppa 51-49-spärren så kommer det naturligtvis bli huggsexa inledningsvis.”

Åke Fransson, Trelleborgs FF

Svensson tror att det finns intresse både för ägande av mindre aktieposter samt bolag som går in och köper upp relativt stora aktieposter. Andersson (BKH), Samuelsson (KFF), Danhard (BP) och Myllenberg (HIF) tror att det framförallt är storstadslagen som det finns intresse för. Myllenberg hävdar att det innebär en ökad polarisering i Allsvenskan eftersom intresset enligt honom inte kommer att finnas för alla klubbar. Andersson håller till viss del med då han inte tror att BK Häcken är så attraktiva att investera i som exempelvis IFK Göteborg.

4.2 INTERVJUER MED FÖRETRÄDARE FÖR IDROTTSAB

Michael Andersson, vd för Hammarby Fotboll AB

Alf Johansson, vd för Djurgården Elitfotboll AB

Jan Karlsson, vd för ÖSK Elitfotboll AB

Ulrika Rosén, vd för Örgryte Fotboll AB

Varför har ni valt att bilda IdrottsAB?

När vi ställde frågan om varför klubbarna har valt att bilda IdrottsAB så blev svaren till viss del skiftande. Örebro SK:s anledning till att bolagisera var framförallt för att kunna attrahera investerare. Jan Karlsson, vd för Örebro SK Fotboll AB, menar att det attraherar en del företagsgrupper mer om verksamheten drivs som ett bolag. Både Hammarby IF och Örgryte IS anger det prekära ekonomiska läget som den största anledning till bildandet av respektive IdrottsAB. Ulrika Rosén, vd i Örgryte Fotboll AB, förklarar att klubben låg illa till ekonomiskt och att bildandet av IdrottsAB gjorde att tre stora investerare gick in med pengar i

klubben. Rosén förklarar att det samtidigt gjordes för att skydda den ideella föreningen Örgryte IS.

Vi är en flersektionsförening. Går fotbollen i konkurs så går hela föreningen i konkurs, vilket vore helt förfärligt. Så det var i första hand för att skydda Örgryte IS helt enkelt. Så länge fotbollens elitverksamhet är bolagiserad så lever alltid friidrotten, bowlingen, brottningen och ungdomsfotbollen kvar även om fotbollen går i konkurs.

Ulrika Rosén Örgryte Fotboll AB

Michael Andersson, vd för Hammarby Fotboll AB, påpekar precis som Rosén att bolagiseringen till största del berodde på att föreningen ekonomiskt var i en väldigt svår situation. Företaget Anschutz Entertainment Group Sweden AB⁶⁸ gick vid Hammarby Fotboll AB:s bildande in och köpte 49% av aktierna, vilket var nödvändigt för att rädda klubben.

Djurgården Elitfotboll AB:s vd Alf Johansson anger det tydliga regelverket som den största anledningen till föreningens bildande av IdrottsAB. Johansson berättar att Djurgårdens IF ansåg att det var för stora oklarheter att bedriva verksamheten i föreningsform, där regler för skatter och moms är betydligt otydligare än för ett IdrottsAB. Det fanns i klubben en rädsla för att åka på eftertaxeringar. Djurgården Elitfotboll AB har valt att låta föreningen Djurgårdens IF äga 100% av bolaget då de har den uppfattningen att det är svårt att attrahera investerare in i ett bolag när någon sitter med 51 % av aktierna. Istället för att sälja ut aktier i bolaget valde klubben en annan lösning med bildande av riskkapitalbolag. I det bolaget har föreningen ett litet inflytande, men den stora delen ligger utanför föreningen.

Vad ser ni för fördelar med IdrottsAB?

Den stora fördelen som klubbarna ser med att driva föreningen i bolagsform är, som Johansson (DIF), Andersson (HIF) och Karlsson (ÖSK) nämner, ett klart och tydligare

⁶⁸ Anschutz Entertainment Group Sweden AB är ett dotterbolag till Anschutz Entertainment Group i USA.

regelverk där framförallt momsfrågan är enklare. Föreningar som drivs i IdrottsAB kan dra av momsens i sina transaktioner vilket inte ideella föreningar kan göra. Ytterligare en fördel är ju den som var orsaken till Hammarby IF:s och Örgryte IS:s bolagisering - det vill säga möjligheten till att få in kapital i föreningen. Karlsson tror också att det attraherar investerare genom att driva elitverksamheten som IdrottsAB då detta anses mer professionellt.

Vad ser ni för nackdelar med IdrottsAB?

Johansson (DIF) pekar på att kostnaderna med att driva en förening som IdrottsAB blir högre. Detta menar han beror på högre krav på ordning och reda, vilket ger ökade kostnader för revisorer, jurister med mera. Det faktum att IdrottsAB:s tv-intäkter i nuläget är momspliktiga nämner både Andersson (HIF) och Rosén (ÖIS) som en nackdel.

När vi frågar dessa IdrottsAB varför inte fler föreningar har valt deras väg och bolagiserat så berättar Johansson om att traditionens makt i Sverige är stark, det vill säga att föreningsformen har starkt fäste inom svensk fotboll. Han nämner också att 51-49-spärren kan ses som ett hinder då nyttan med IdrottsAB inte blir lika stor. Andersson pekar på att det är en utdragen process och tror att många klubbar fortfarande väntar på diverse idrottsutredningar om vad som skall hända med regelverket samt på att få se utfallet av de klubbar som satsat på IdrottsAB.

Har ni diskuterat 51-49-spärren i er förening?

Som Johansson (DIF) påpekar så är 51-49-spärren en aktuell fråga som diskuterats mycket senaste året. I Djurgården Elitfotboll AB anser de att fotbollen själv bör ha rätt att besluta huruvida 51-49-spärren ska vara kvar eller inte, frågan bör således flyttas från RF till respektive SF. Även i Hammarby Fotboll AB har 51-49-spärren varit uppe för diskussion och de vill gå ytterligare ett steg då de anser att varje klubb själva ska ha möjligheten att fatta beslut om vilken ägandeform klubbens verksamhet skall drivas i. Andersson (HIF) påpekar också det faktum att frågan är väldigt komplex vilket han menar bevisas genom att flera klubbar svängt lite fram och tillbaka i sina åsikter. Örgryte Fotboll AB är, enligt Rosén, mer tveksamma i huruvida regelns skall styras av RF eller respektive SF. Dock är klubben i nuläget fast beslutet om att man vill ha kvar 51-49-spärren.

Vad finns det för fördelar och nackdelar med att upphäva 51-49-spärren?

Samtliga IdrottsAB vi intervjuar framhäver möjligheten att få in externt kapital som den stora fördelen med att upphäva 51-49-spärren. Johansson (DIF) anser att med rätt bestämmelser kan man få in externa investerare vilka kan ge klubbarna ekonomiska resurser som inte är möjligt idag när 51-49-spärren finns. Han belyser vikten av att hitta rimliga regler som stimulerar både föreningarna och investerarna. Blir begränsningarna för stora blir det ändå inte intressant för investerarna att gå in med kapital anser Johansson och jämför idag med handeln på börsen där det inte finns några begränsningar för investerare. Dock är klubbarna samtidigt överens om att det medför vissa risker. Johansson tar i intervjun upp ett skräckexempel där en utländsk investerare köper klubben, säljer ut spelarna och lägger ner föreningen. Därför anser han att RF bör komma med olika former av begränsningar för att inte hamna i en sådan situation. Även Andersson (HIF) och Karlsson (ÖSK) pekar på risker som medförs med att ekonomiska resurser kommer in via externa företag och personer. Till skillnad från Johansson tar Andersson upp förslaget att klubbarna själva i sina stadgar skall ha möjlighet att reglera vilka bestämmelser som skall gälla angående ägandeförhållandena i klubben.

Rosén talar tydligt om risken att föreningsverksamheten försvinner och fortsätter sen att peka på de grundvärderingar som Örgryte IS har och att de kan raderas ut om externa investerare får ta över klubben. Även Johansson påpekar att man inom idrotten måste ha respekt för den starka föreningstraditionen inom svensk idrott. Andersson talar också om den ideella kraften och framförallt att man måste se till ungdomsverksamheten. Det är enligt honom en svår balansgång mellan bolaget och den ideella föreningen Hammarby IF.

”Även om vi nu som bolag har elitverksamheten i bolaget och den ideella föreningen Hammarby IF har den andra verksamheten så är vi ju någonstans samma sak i folks ögon. Det är ju viktigt att ta hänsyn till detta om man ska ta in folk som investerar.”

Michael Andersson, Hammarby Fotboll AB

Ett förslag Andersson tar upp är att man inom den svenska fotbollen kan hitta former liknande de som finns i Premier League, där en del av omsättningen måste satsas i ungdomsverksamheten. Andersson menar också att det uppstår en prekär situation vid

spelarförsäljning till ideella föreningar då försäljning blir inklusive moms och han åsyftar att det vore enklare om alla allsvenska klubbar skulle drivas som IdrottsAB.

Är 51-49-spärren ett hinder för svenska klubbar att konkurrera internationellt?

Ingen av de fyra IdrottsAB tycker 51-49-spärren i sig är ett utpräglat hinder för att konkurrera internationellt. Michael Andersson (HIF) tror inte att svaret är så enkelt. Han menar att det är flera bitar som påverkar de svenska klubbarnas svaga konkurrenskraft internationellt. Han ger som exempel att kommersialiseringen gått snabbare i andra länder, som exempelvis Danmark där man har kommit längre både när det gäller arenabyggen och bolagisering av klubbar. Alf Johansson (DIF) menar istället att det redan nu finns möjligheter att skapa strukturer där klubbar kan attrahera kapital genom att exempelvis vid sidan om föreningen starta riskkapitalbolag. Karlsson (ÖSK) anser att det faktum att det inte är upp till var och en att bestämma hur klubben ska ägas, kan ses som ett hinder. Dock anser han att det finns för många nackdelar som inte analyserats tillräckligt för att det ska ses som ett självklart hinder. Alla IdrottsAB är dock eniga om att det största hindret för de svenska klubbarnas internationella konkurrenskraft är de svenska skattereglerna.

”Det är nästan omöjligt för oss att konkurrera med Danmark vilket känns väldigt konstigt. Vi hade en spelare vars kontrakt gick ut förra året där han valde att gå till en klubb som sladdar i danska ligan istället för att stanna kvar i Djurgården. Detta eftersom han i Danmark under tre år har en skattelättnad som vi inte kommer i närheten av i Sverige. Det innebär i sin tur att vi som förening måste betala tredubbelt så mycket som den danska klubben om vi ska erbjuda spelaren samma nettolön, något som är helt omöjligt.”

Alf Johansson, vd för Djurgårdens Elitfotboll AB

Den svenska skattelagstiftningen med sina höga skatter och som till skillnad från andra länder inte innehåller någon form av skattelättnad för elitidrottsmän, gör det alltså väldigt svårt för svenska klubbar att konkurrera om spelarna.

Andersson (HIF) tror inte att det blir lättare för svenska klubbar överlag att konkurrera om man släpper på 51-49-spärren. Han tror dock att möjligheten skulle kunna öka för några få lag i Allsvenskan om man släppte på spärren eftersom de då kan få in investerare som medför större resurser. Detta kan medföra att klubbarna då får behålla de bästa spelarna någon säsong extra, vilket kan göra att de blir stabila topplag i Allsvenskan, som år efter år får vara med i de europeiska cuperna. Bättre spelartrupper och kontinuerligt internationellt cupspel kan göra att dessa lag tar det extrasteget som krävs för att nå ett gruppspel i Champions League. Andersson menar att det kan generera pengar även till de övriga allsvenska klubbarna, eftersom de klubbar som lyckas internationellt då investerar dessa pengar i duktiga allsvenska spelare från andra klubbar, vilket gör att även övriga allsvenska klubbar får ökade intäkter.

Om 51-49-spärren upphävs tror du att fler klubbar kommer bli IdrottsAB och att klubbarna i längden kan bli tvingade till detta för att konkurrera i Allsvenskan?

Alf Johansson (DIF) tror att det kan bli så att klubbar av konkurrensskäl måste bli IdrottsAB för att kunna attrahera externt kapital om 51-49-spärren upphävs. Både Ulrika Rosén (ÖIS) och Jan Karlsson (ÖSK) är inne på samma spår. Andersson (HIF) tror att det främst är i de större städerna som det passar bäst att driva i IdrottsAB eftersom de drar mer publik och säljer mer merchandise. Han tror inte bolagisering av klubbens elitverksamhet är något som passar alla föreningar.

Vid ett eventuellt upphävande av 51-49-spärren tror du då det finns investerare som är beredda att satsa kapital i allsvenska klubbar?

Andersson (HIF) menar att man redan nu ser tydliga tecken att personer och företag är beredda att investera pengar i allsvenska klubbar. Detta syns i de allsvenska klubbarnas olika riskkapitalbolag där externa investerare satsar pengar som används till spelarrekrutering. Han tror alltså att det finns investerare som är beredda att gå in och köpa stora aktieposter eftersom de då också får möjlighet att bestämma över pengarna de satsar. Även Johansson (DIF) tror att de allsvenska klubbarna är ett intressant investeringsalternativ, framförallt de toppklubbar som har stora ambitioner. Både Karlsson (ÖSK) och Rosén (ÖIS) håller med om att det finns

investerare som är beredda att satsa pengar i IdrottsAB vid ett eventuellt upphävande av 51-49-spärren.

4.3 INTERVJUER MED FÖRETRÄDARE FÖR SvFF OCH SEF

Lars-Åke Lagrell, ordförande i Svenska Fotbollsförbundet

Tommy Theorin, generalsekreterare i Föreningen Svensk Elitfotboll

Hur kommer det sig att inte fler klubbar valt att bilda IdrottsAB trots att möjligheten funnits i över tio år?

Svenska Fotbollsförbundets ordförande Lars-Åke Lagrell konstaterar att klubbarna inte har bedömt att fördelarna överstiger nackdelarna. Lagrell hävdar att skattereglerna i Sverige har gjort att det hittills har varit större ekonomiska fördelar att driva verksamheten som ideell förening än som IdrottsAB. Detta är något som enligt Lagrell den senaste tiden har skiftat helt.

”Nu är vi i den situationen att det är precis tvärtom. Det gör att jag tror att vi kommer att få en ökad bolagisering, men då inte alls av de skäl som var avsikt med förändring av stadgarna 1999, utan av skatteskal”

Lars-Åke Lagrell, ordförande i Svenska Fotbollsförbundet

Lagrell fastställer att det inte har bildats så många IdrottsAB som man först trodde, men påpekar att det har skett diverse bolagsbildningar i anslutning till de ideella föreningarna. Föreningen Svensk Elitfotbolls generalsekreterare Tommy Theorin nämner 51-49-spärren som en anledning till att det är så få föreningar som bolagiserats. Detta eftersom den gör att investerare inte kan vara med och bestämma över sitt satsade kapital. Dock är Theorin inne på samma spår som Lagrell då han tror att skattesystemet kan leda till att fler klubbar i framtiden

kommer att bolagisera. Han anser däremot att alla klubbar inte har möjlighet att bilda IdrottsAB då det kräver en organisation som klarar av att driva det.

Vad ser du för fördelar/nackdelar med att släppa på 51-49-spärren?

Theorin (SEF) hävdar att klubbarna får en chans att få in mycket mer kapital, något som man ser i Danmark och Norge. Samtidigt som mer pengar kommer in så har kostnaderna också en förmåga att öka, anser Theorin. Ett exempel Theorin tar upp är att när tv-avtalen runt om i Europa ökar klubbarnas inkomster så ökar i sin tur även spelarlönerna dramatiskt. Lagrell är som representant för Svenska Fotbollsförbundet väldigt sparsam med uttalanden, men undrar om Sverige verkligen kan ha en annan bestämmelse än övriga Europa. Lagrell fortsätter med att berätta om att 51-49-spärren är en lokal svensk lösning och han är orolig över vad som händer om 20-25 år om vi har ett annat regelverk än övriga Europa.

”IFK Göteborg var ett av Europas bästa lag för 20 år sedan, hur ser det ut idag? Då måste man ställa nästa fråga, hur ser det ut om 20-25 år ytterligare om vi har ett eget regelverk i Sverige i förhållande till konkurrerande länder.”

Lars-Åke Lagrell, ordförande i Svenska Fotbollsförbundet

Lagrell anser att Sverige måste diskutera detta och att man inte kan stoppa huvudet i sanden. Däremot säger han inte att det betyder att svensk fotboll måste upphäva 51-49-spärren utan det måste också noga övervägas. Personligen tror dock Lagrell att det blir svårt för svensk fotboll att konkurrera internationellt om man inte har samma regelverk som resten av Europa.

Tror ni att det finns investerare som är villiga att satsa pengar i svenska klubbar?

Skulle 51-49-spärren försvinna tror Lagrell att det framförallt skulle vara i storstäderna som ett antal föreningar skulle få in externa investerare som är beredda att satsa kapital i klubben. Lagrell anser att detta är något som svensk fotboll måste ta upp till diskussion. Det gäller att undersöka ifall det är bra för svensk fotboll eller vad det finns för nackdelar med det. Theorin

har fått en uppfattning av att möjliga investerare idag ser ett hinder med 51-49-spärren. Han är däremot inte säker på att ett upphävande av spärren skulle innebära fler investerare.

”Så är det ju alltid när det diskuteras kring saker. Det finns alltid människor som är intresserade av att gå in med kapital till den dagen som stålarna ska fram.”

Tommy Theorin, generalsekreterare i Föreningen Svensk Elitfotboll

Ser ni att 51-49-spärren är ett hinder för svenska klubbar att konkurrera internationellt?

Theorin tror inte att det är där problemet ligger även om han anser att det skulle behövas mer resurser i svensk fotboll. Theorin pekar på att det är vissa skatteregler som behöver ändras men framförallt så måste vi i Sverige lösa arenafrågan för att hitta ett sätt att skapa större intresse och intäkter kring fotbollen. Lagrell anser personligen som tidigare nämnts att det är svårt att ha ett annat regelverk än övriga Europa. Han ser dock skattereglerna som ett än större bekymmer i svenska klubbars konkurrenskraft med exempelvis Danmark. Han är säker på att svenska fotbollsproffs som spelat runt om i Europa skulle välja att flytta hem och spela sina sista år i Sverige direkt istället för att spela i Danmark i slutet av karriären om Sverige hade liknande skatteregler som vårt grannland.

4.4 SAMMANFATTNING AV INTERVJUSVAREN

Nedan presenteras en sammanfattning av de viktigaste åsikterna från våra intervjuobjekt. De frågor vi har valt att redovisa svaren på är följande:

1. Drivs verksamheten som IdrottsAB?
2. Främsta skälet till att klubben bildat IdrottsAB eller stannat kvar som ideell förening.
3. Ska frågan om 51-49-spärren flyttas från RF till SF?
4. Fördelar vid slopande av 51-49-spärren?
5. Nackdelar vid slopande av 51-49-spärren?

	1.	2.	3.	4.	5.
BKH	Nej	Föreningens starka ekonomi och traditionens makt	Ja	Kapitaltillförsel	De stora klubbarna får lättare att locka investerare vilket kan leda till polarisering av allsvenskan
BP	Nej	Ser ej någon ekonomisk fördel att bilda IdrottsAB	Ja	Kapitaltillförsel och möjligheten till ett starkare toppskikt i serien	Tappar kontrollen över hur verksamheten styrs
GAIS	Nej	Har ännu inte utrett frågan	Tar ej ställning	Kapitaltillförsel	Mer inköp av utländska spelare vilket kan drabba svenska talanger. Mindre roligt att jobba ideellt
HeIF	Nej	Ser ingen anledning att bilda IdrottsAB i nuläget	Ja	Kapitaltillförsel	Risken att få in investerare som påverkar klubben negativt
KFF	Nej	Skattemässiga fördelar	Ja, men frågan bör utredas först	Kapitaltillförsel	Tappar kontrollen över hur verksamheten styrs
MFF	Nej	Skattemässiga fördelar	Ja, men frågan bör utredas först	Kapitaltillförsel	Färre som vill jobba ideellt samtidigt som klubbkänslan kan försvinna
TFF	Nej	Främst administrativa orsaker ex momsredovisningslagen	Ja, men frågan bör utredas först	Kapitaltillförsel	Risken att investerare kan göra vad de vill med klubben. Klubbkänslan kan försvinna vilket kan göra att ideella arbetare tröttnar
DIF	Ja	Det tydligare regelverket	Ja	Kapitaltillförsel	Tappar kontrollen över hur verksamheten styrs
HIF	Ja	Utsatt ekonomi	Ja	Kapitaltillförsel	Tappar kontrollen över hur verksamheten styrs
ÖIS	Ja	Utsatt ekonomi och för att skydda den ideella föreningen från konkurs	Tar ej ställning	Kapitaltillförsel	Risken att föreningsverksamheten försvinner och att klubbens grundvärderingar raderas ut om externa investerare tar över klubben
ÖSK	Ja	Attrahera investerare	Ja	Kapitaltillförsel	Tappar kontrollen över hur verksamheten styrs
SvFF	-	-	Ja	Samma förutsättningar som övriga Europa	Nämner inga
SEF	-	-	Tar ej ställning	Chansen till mer kapital för klubbarna	Nämner inga

5. ANALYS

I detta avsnitt analyserar vi den insamlade empirin mot de teorier som presenterades i den teoretiska bakgrunden. Vi har utgått från våra frågeställningar när vi diskuterar resultatet.

Varför har så få allsvenska klubbar valt att bilda IdrottsAB?

Den svenska elitfotbollen har blivit starkt påverkad av kommersialiseringen inom idrottsvärlden. Det är något som märks i de allsvenska klubbarnas dagliga arbete. Många delar i klubbarnas verksamhet har blivit allt mer omfattande. All försäljning av klubbtilbehör och marknadsavdelningens arbete med sponsring blir allt viktigare. Tv-branschen pumpar in enorma kapital i Allsvenskan vilket ger dem stor inverkan på spelprogrammet och klubbarna får mindre att säga till om. Att driva verksamheten som ideell förening blir mer och mer komplicerat. Klubbarna omsätter alltmer pengar och de oklara reglerna för ideella föreningar har gjort att en annan form att driva verksamheten har aktualiserats. Sedan år 1999 är det tillåtet för svenska fotbollsklubbar att driva sin verksamhet i IdrottsAB. Det kan ses som ett tydligt tecken på att kommersialiseringen och professionaliseringen påverkar svensk fotbolls utveckling.

De fem klubbar i 2009 års allsvenska som valt att bolagisera sin elitverksamhet ansåg att det fanns större fördelar att driva verksamheten i IdrottsAB än att fortsätta driva som ideell förening. Hammarby IF, Örebro SK och Örgryte IS valde alla att bilda IdrottsAB då de såg möjligheter att attrahera externa investerare, något som inte hade varit möjligt om de hade varit kvar som ideell förening. Bolagisering i Djurgårdens IF skedde däremot först och främst för det tydligare regelverk som reglerar IdrottsAB jämfört med regelverket för en ideell förening. Föreningen var rädd att drabbas av eftertaxeringar.

I och med den ökade kommersialiseringen och medias allt större inflytande på den allsvenska fotbollen så ökar intäkterna och de ideella föreningarna får allt större omsättning. Det har fått myndigheterna att ifrågasätta om det verkligen är ideell verksamhet som bedrivs i de allsvenska föreningarna. Det i sin tur gör att myndigheterna allt noggrannare kontrollerar skatte- och momsfrågor när det gäller de allsvenska klubbarnas intäkter. För att hantera skattefrågor i klubbarna på bästa sätt krävs en professionell organisation.

Skattefrågan har tidigare gynnat de ideella föreningarna och varit en stor anledning till att föreningar arbetat kvar som ideell förening, något som både Kalmar FF och Malmö FF är överens om. De senaste åren har detta förändrats och i framtiden kan skattereglerna istället tvinga de allsvenska klubbarna att bolagisera, något som Lars-Åke Lagrell tydligt poängterar. Kommersialiseringens inverkan på föreningarna har alltså blivit så stor att den inom några år kan ha tvingat samtliga allsvenska klubbar till bolagisering.

De föreningar som inte ser tydliga ekonomiska fördelar med IdrottsAB blir lätt kvar som ideella föreningar eftersom den svenska traditionen är uppbyggd kring ideella krafter och demokrati. Ett tydligt exempel på detta är BK Häcken som medger att det kan vara svårt att gå ifrån verksamhetsformen ideell förening då traditionens makt är stor och flera av dem som bildade föreningen fortfarande är vid liv. Trots att professionaliseringen till stor del har tagit över den svenska elitfotbollen, är den ideella traditionen inom svensk fotboll så stor att steget till IdrottsAB i många fall kan tyckas svårt att ta. Intervjuerna visar att professionaliseringen har påverkat alla klubbar, men olika mycket. Helsingborgs IF ser tydliga tecken på att det är svårt för klubben att locka ideella arbetare och avlönar ledare allt längre ner i organisationen.

Professionaliseringen har gjort att klubbarnas organisationer har blivit alltmer rationella där avlönade arbetare jobbar heltid med föreningens verksamhet. Vid bildandet av IdrottsAB ställs ytterligare krav på organisationen, något som kan vara svårt för alla allsvenska klubbar att leva upp till. Även om Djurgårdens IF ser stora fördelar med att bedriva verksamheten i bolagsform, så medger de att kostnaderna blir högre i och med att kravet på ordning och reda höjs. Just de ökade kraven på administrationen är den största anledningen till att Trelleborgs FF valt att fortsätta driva verksamheten som ideell förening. I och med dessa krav tror inte Föreningen Svensk Elitfotboll att alla allsvenska klubbar har kapacitet att driva ett IdrottsAB.

Jämfört med övriga Europa har bildandet av aktiebolag gått relativt långsamt i svensk fotboll. Ytterligare en anledning till det kan vara 51-49-spärren. 51-49-spärren kan som Djurgårdens IF nämner göra att fördelarna med att bilda IdrottsAB blir färre, då spärren kan ses som ett hinder för att locka externa investerare att satsa kapital. Ideella föreningar väljer istället andra lösningar för kapitaltillförsel, ett exempel är bildandet av riskkapitalbolag som görs i anslutning till föreningen. Externa intressenter satsar kapital i riskkapitalbolag som hjälper klubbar att finansiera spelarköp. 51-49-spärren skulle kunna ses som en slags begränsad

kommersialism, då den till viss del hindrar investerare att satsa stora kapital i svenska klubbar eftersom de inte får full kontroll över sina insatser.

Hur skulle ett slopande av 51-49-spärren kunna påverka Allsvenskan och dess klubbar?

Att den svenska fotbollen inte skall ha samma regelverk som övriga Europa ser Svenska Fotbollsförbundet som ohållbart i längden. Därför vill Svenska Fotbollsförbundet till att börja med att frågan om 51-49-spärren skall ligga i fotbollens egna händer, vilket även de flesta allsvenska klubbarna står bakom. Om sloandet av 51-49-spärren skulle bli verklighet förändrar det förutsättningarna för de allsvenska klubbarna. Möjligheter finns då för externa investerare att köpa obegränsat med aktier i klubbar, vilket kan innebära att den ideella föreningen inte längre blir huvudägare av klubbens IdrottsAB. Det medför att det är de externa investerarna som bestämmer över klubbens verksamhet. Att de företag som satsar kapital i klubbarna även får vara med och bestämma är något som stärker Petersons teori om att de kommersiella intressena får ökande inflytande i den svenska idrotten. Om den svenska klubb fotbollen skall kunna konkurrera internationellt så tvingas man släppa efter för de kommersiella krafterna och låta dem få större inflytande på den svenska fotbollen.

Den stora fördelen med att släppa in externa investerare anser klubbarna är möjligheten att få in kapital, men de är alla samtidigt överens om att det medför vissa risker. Både Brommapojkarna och Djurgårdens IF nämner skräckexempel där externa investerare köper upp hela klubbar, säljer alla spelare och sticker. För att det ej skall ske anser flera klubbar att det bör diskuteras om eventuella regleringar angående ägande i klubben skall införas. Detta kan ses som ett tecken på att man inom svensk fotboll är rädd för att kommersialiseringen skall ta överhand om fotbollen och genom det rubba den svenska idrottsrörelsen och dess ideella tradition. En annan viktig sak som Helsingborgs IF tar upp är eventuella ägares egen ekonomi, skulle de gå dåligt för investerande företag så finns risken att även klubben påverkas.

Ett slopande av 51-49-spärren medför inte automatiskt att alla allsvenska klubbar är attraktiva för externa intressenter. Som flera klubbar nämner så finns möjligheten att det först och främst är storstadslagen och de resultatmässigt bästa lagen som kan locka till sig investerare.

Man skall vara klar över att föreningen ska ha bolagiserat sin elitverksamhet och upplåtit den rätten att delta i tävlingsverksamhet, för att detta överhuvudtaget skall vara aktuellt. Det kan då medföra att Allsvenskan, som idag är en av Europas jämnaste ligor, blir polariserad.

Om de klubbar som fortfarande driver verksamheten som ideell förening märker att de IdrottsAB som bildats får in stora kapital från externa investerare kan de nästintill bli tvingade att bilda IdrottsAB för att kunna hävda sig i Allsvenskan. Vad en polarisering av Allsvenskan i sin tur kan innebära för Allsvenskans status och klubbar i sig råder det skilda meningar om.

Det finns negativ konsekvenser, något som BK Häcken rör vid. Denna är att klubbarna som inte är med och tampus i toppen ser sig själva som ren utfyllnad för att få en full allsvenska. Risken med en ojämn serie är också att publiken tappar intresset om det blir allt för många matcher som är ojäma på förhand. Flera klubbar som exempelvis Brommapojkarna och Helsingborgs IF ser istället en polarisering av Allsvenskan som något nödvändigt för att utveckla den svenska klubb fotbollen. Att några klubbar kontinuerligt slåss i toppen och således år efter år får vara med och spela i de internationella turneringarna kan göra det lättare för svenska klubbar att ta steget in i Champions League. Det i sin tur ger ökade intäkter till klubbarna, intäkter som de sedan kan använda till att köpa duktiga spelare från mindre klubbar i Allsvenskan vilket gör att även de mindre klubbarnas ekonomi förstärks. Dock spekulerar GAIS i att det kanske kommer att köpas in fler utländska spelare, vilket kan göra att svenska talanger inte får chansen i lika stor utsträckning som idag.

Att slopa 51-49-spärren kan alltså göra att de svenska klubbarna i alla fall får möjligheten att närma sig de utländska klubbarna, där kommersialiseringen har gått snabbare och nått längre. Att se svenska klubbar lyckas i Europa är något som stärker Allsvenskans värde och som även kan göra den mer attraktiv på spelarmarknaden. Det kan också göra att svenska spelare på väg upp kan stanna något år extra innan de ger sig ut i proffslivet.

Man skall dock säga att det inte enbart är 51-49-spärren som gör att svenska klubbar har halkat efter internationellt. De anledningar som klubbarna framförallt nämner är den svenska skattelagstiftningen och arenafrågan. Klubbarna och även Svenska Fotbollsförbundet tycker självklart att det vore en fördel om Sverige hade samma förutsättningar som grannländerna Danmark och Norge när det gäller skattefrågor. Idag är det omöjligt för de svenska klubbarna att konkurrerar lönemässigt med de danska, vilket innebär att spelare generellt väljer den danska ligan före den svenska. Malmö FF går ytterligare ett steg då de tycker det bästa vore

om det fanns en harmonisering inom EU. Att de danska klubbarna har kommit längre både när det gäller bolagisering av klubbar och arenabyggen är ett tydligt bevis på att kommersialiseringen har gått snabbare i andra länder än vad som är fallet inom svensk fotboll.

Att driva verksamheten som IdrottsAB gör att det blir tydligare regelverk istället för de mindre tydliga regelverk som gäller för de föreningar som fortfarande driver elitverksamheten ideellt. Skulle alla klubbar drivas som IdrottsAB så skulle det som Hammarby menar förenkla situationen i Allsvenskan mellan klubbarna vid spelarövergångar och liknande och samma regelverk skulle gälla för samtliga klubbar, vilket kanske borde vara självklart. Ett slopande av 51-49-spärren kan som vi tidigare nämnt innebära att klubbar blir tvingade att bilda IdrottsAB för att hänga med i konkurrensen. Att flytta över verksamheten från ideell förening till IdrottsAB kan medföra ytterligare ett steg i den professionaliseringsprocess som Peterson skriver om. DIF menar att det är dyrare att driva verksamheten som IdrottsAB då det ställs högre krav på ordning och reda, vilket kräver att man har anställda jurister och revisor m.m.. En annan synvinkel är att intresset för att arbeta ideellt kan minska och därför kan klubbarna tvingas avlöna personal i större utsträckning något som Helsingborgs IF redan märker av. I ett vanligt aktiebolag är det självklart att personal som arbetar avlönas. Detta kan bli allt vanligare inom svenska fotbollsklubbar om man släpper på 51-49-spärren.

6. SLUTORD

I detta avsnitt ger vi lite egna synpunkter om vår studies resultat och dess genomförande. Dessutom framför vi förslag på vidare forskning i anknytning till vårt ämnesområde.

Att genomföra denna studie tycker vi har väldigt intressant. Det har varit ett sant nöje att åka runt och intervjua representanter för de allsvenska klubbarna som är med i studien. Vi har förstått att det är ett stort och komplicerat beslut för klubbarna att lämna den ideella föreningen och istället driva verksamheten som IdrottsAB. Vi har fått uppfattningen att det inte blivit några tydliga förbättringar för de klubbarna som bildat IdrottsAB vilket kan ha medfört att inte fler klubbarna än så länge följt efter. Vi tror dock att antalet IdrottsAB kommer att öka inom den svenska elitfotbollen. Trenden visar att det blir svårare och svårare för de ideella föreningarna att stå emot de kommersiella krafterna och det kan leda till att fler blir tvungna att driva elitverksamheten som IdrottsAB. En kanske ännu viktigare och svårare fråga för den svenska elitfotbollen att ta ställning till är 51-49-spärrens vara eller icke vara. Vi har under vår studie begripit att det är väldigt svårt att förutspå vad ett upphävande av 51-49-spärren skulle innebära för Allsvenskan och dess klubbarna. Dock har klubbarna många intressanta tankar kring vad som skulle kunna ske. Klubbarnas åsikter är väldigt skiftande och vi har tydligt märkt skillnader mellan hur mycket föreningarna är insatta i frågan. Medan vissa klubbarna har kommit väldigt långt i sina diskussioner i ämnet har andra knappt diskuterat det alls.

6.1 VIDARE FORSKNING

Det finns en uppsjö av möjliga intressanta undersökningar som gränsar till vår studie. Ett intressant område vore att undersöka om eventuella investerare till de allsvenska klubbarna finns och hur de resonerar. Andra möjliga frågeställningar kan vara att jämföra Allsvenskan och dess klubbarna med andra europeiska ligan; hur bedrivs elitverksamheten och hur ser ägandet i klubbarna ut? Kanske allra intressantast hade varit att jämföra med våra närmaste grannar Norge och Danmark.

Vidare kan en spännande undersökning vara att göra en fördjupad utredning av de klubbar i Allsvenskan som redan i dag bedriver elitverksamheten i IdrottsAB. Hur har förändringen påverkat dels klubbarnas sportsliga resultat och dels deras ekonomiska?

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

TRYCKTA MATERIAL

Af Sandeberg Catarina *Aktiebolagsrätten* (Lund: Studentlitteratur, 2006)

Backman Jyri *Idrottsjuridik – en introduktion* (Malmö: Idrottsforum.org, 2007)

Backman Jyri *Idrottens skatteregler – en introduktion* (Malmö: Idrottsforum.org, 2008)

Bell Judith *Introduktion till forskningsmetodik* (Lund: Studentlitteratur, 1995)

Carlsson Bertil *Kvalitativa forskningsmetod* (Falköping: Almqvist & Wicksell AB, 1991)

Hassmén Peter & Hassmén Nathalie *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU Idrottsböcker, 2008)

Steinar Kvale *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Lund: Studentlitteratur, 1997)

Lantz Annika *Intervjumetodik: den professionellt genomförda intervjun* (Lund: Studentlitteratur AB, 1993)

Lindblad Jan & Lunden Björn *Ideella föreningar skatt, ekonomi och juridik femte upplagan* (Näsviken: Björn Lundén Information AB, 2002)

Lindroth Jan & Norberg R. Johan *Ett idrottssekel – Riksidrottsförbundet 1903-2003* (Södertälje: Fingraf, 2002)

Malmsten Krister & Pallin Christer *Idrottens föreningsrätt andra upplagan* (Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2005)

Peterson Tomas *Leken som blev allvar* (Lund: Studentlitteratur, 1990)

Peterson Tomas ”*Ligger framtiden fortfarande i händerna på idrottens utövare*” publicerad i *Institutet för framtidsstudier(IF)* (2003 nr.4)

Sandström Torsten ”*Svensk aktiebolagsrätt*” (Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2005)

Smiciklas Martin *Bolag, föreningar och stiftelser – En juridisk framställning med ekonomisk inriktning* (Lund: Studentlitteratur, 1999)

Thomasson Marie (2009) *Elfsborg bildar bolag*. Borås Tidning 11. 5. 2009

OTRYCKT MATERIAL

AIK Fotboll AB *verksamhetsberättelse* (2008)

Djurgårdens IF *årsredovisning* (2008)

FIFA stadgar

GAIS *verksamhetsberättelse och förvaltningsberättelse* (2008)

Hammarby Fotboll *verksamhetsberättelse* (2007)

IF Brommapojkarna *verksamhetsberättelse* (2008)

Riksidrottsförbundets stadgar uppdaterad efter RF-stämman 2007

Svenska Fotbollsförbundets stadgar

IF Brommapojkarna *verksamhetsberättelse* (2008)

ELEKTRONISKA KÄLLOR

Backman Jyri (2009), *Aktiebolag inom svensk elitfotboll*,

[Http://www.idrottsforum.org/articles/backman/backman090408.html](http://www.idrottsforum.org/articles/backman/backman090408.html) (2009-04-18)

[Http://www.aikfotboll.se](http://www.aikfotboll.se) (2009-06-02)

[Http://www.bolagsverket.se](http://www.bolagsverket.se) (2009-05-28)

[Http://www.brommapojkarna.se](http://www.brommapojkarna.se) (2009-06-02)

[Http://www.dif.se](http://www.dif.se) (2009-06-02)

[Http://www.elfsborg.se](http://www.elfsborg.se) (2009-06-02)

[Http://www.fifa.com](http://www.fifa.com) (2009-05-18)

[Http://www.gais.se](http://www.gais.se) (2009-06-02)

[Http://www.gefleif.se](http://www.gefleif.se) (2009-06-02)

[Http://www.gefleiffotboll.se](http://www.gefleiffotboll.se) (2009-06-02)

[Http://www.hammarbyfotboll.se](http://www.hammarbyfotboll.se) (2009-06-02)

[Http://www.hbk.se](http://www.hbk.se) (2009-06-02)

[Http://www.hif.se](http://www.hif.se) (2009-06-02)

[Http://www.ifkgoteborg.se](http://www.ifkgoteborg.se) (2009-06-02)

[Http://www.kalmarff.se](http://www.kalmarff.se) (2009-06-02)

[Http://www.mff.se/](http://www.mff.se/) (2009-06-03)

[Http://www.rf.se](http://www.rf.se) (2009-05-12)

[Http://www.scb.se](http://www.scb.se) (2009-06-02)

[Http://www.svenskfotboll.se](http://www.svenskfotboll.se) (2009-06-03)

[Http://www.oskfotboll.se/](http://www.oskfotboll.se/) (2009-06-03)

[Http://www.ois.se](http://www.ois.se) (2009-06-03)

UPPLYSNINGAR VIA E-MAIL

E-mail från Frederik Ericsson Helsingborgs IF (2009-05-12)

E-mail från Lars Larsson Trelleborgs FF, (2009-05-12)

E-mail från Mats Ljungqvist Halmstad BK (2009-05-11)

E-mail från Camilla Lundgren Elfsborg, (2009-05-11)

E-mail från Lena Mattson IFK Göteborg (2009-05-11)

E-mail från Tomas Ohlsson BK Häcken (2009-05-12)

E-mail från Svante Samuelsson Kalmar FF (2009-05-11)

MUNTLIGA KÄLLOR

Intervjuer genomförda på plats, inspelade på bandspelare

Dennis Andersson, klubbdirektör i BK Häcken (2009-04-27)

Michael Andersson, vd för Hammarby Fotboll AB (2009-05-07)

Sebastian Arby, klubbdirektör i GAIS (2009-04-30)

Ola Danhard, klubbdirektör i IF Brommapojkarna (2009-05-05)

Alf Johansson, vd för Djurgården Elitfotboll AB (2009-05-07)

Lasse Larsson, klubbdirektör och Åke Fransson, ekonomiansvarig i Trelleborgs FF (2009-05-14)

Paul Myltenberg, klubbdirektör i Helsingborgs IF (2009-05-19)

Ulrika Rosén, vd för Örgryte Fotboll AB (2009-04-29)

Pelle Svensson, klubbdirektör i Malmö FF (2009-05-14)

Tommy Theorin, generalsekreterare i Föreningen Svensk Elitfotboll (2009-05-18)

Intervjuade över telefon, inspelade på bandspelare:

Jan Karlsson, vd i ÖSK Elitfotboll AB

Lars-Åke Lagrell, generalsekreterare i Svenska Fotbollsforbundet (2009-05-04)

Svante Samuelsson, klubbdirektör i Kalmar FF (2009-05-12)